

Al. Papadopoulos

ΚΥΨΕΛΛΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΟΣ

ΟΘΩΝΟΣ ΡΕΝΤΖΟΥ

ΕΤΟΣ Α'.—ΦΥΛΛ. 1

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ

ΤΥΠΟΙΣ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΟΥ

Σ. ΚΑΥΟΚΕΦΑΛΟΥ

1884

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ

ΟΘΩΝ ΡΕΝΤΖΟΣ

Διευθυντής

Π. ΧΙΩΤΗΣ
Μ. ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ
Σ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ
Γ. ΣΦΗΚΑΣ

Φ. ΚΑΡΡΕΡ
Δ. ΣΩΜΕΡΙΤΗΣ
Δ. ΤΡΙΚΑΡΔΟΣ
Φ. ΤΕΡΤΣΕΤΗΣ

Ε. ΜΑΡΤΙΝΕΓΚΟΣ
ΔΡ. ΚΑΨΟΚΕΦΑΛΟΣ

Α. ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ
Δ. ΗΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Χ. ΑΝΝΙΝΟΣ

Κ. ΕΕΝΟΣ

Α. ΝΙΚΟΛΑΡΑΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΚΥΨΕΛΗ

ΕΤΟΣ Α.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1884

ΦΥΛΛ. Α.

ΤΟΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΙΣ

Η παντελής έλλειψις περ' αικου συγγραμματας δυναμένου ν' απασχολήση τας ωρας σχολής της φιλελευθέρων ημών κοινωνία και τέρπφη, έστω και επ' ελάχιστον, τους τερπνου τινος αναγνώστατος επιειμένους, ήγαγε φιλότιμον γεωργόν τον κ. Α. Καρατζάν εις της ΚΥΨΕΛΗΣ την εικοδομίαν· πωλόν δέ ο φιλότιμος εκδότης ευπεπτόν τε και ευχυμον την εκ της «Κυψέλης» του παραγωγήν ταίς ημετέροις να παράσχη αναγνώσταίς, έσπευσε φιλοτίμους μελίσσας, τακτικάς εργάτιδας εν αύτῃ να εγκαταστήση· λόγον όμως εξερχόμεναι του κύκλου των σελίδων ημών, απεδειλί-ασαν τον κ. Καρατζάν και απέτρεψαν αυτόν· εὖτω καλῶ έργου· αἱ εργάτιδες μέλισσαι, έτοι-μεν ήδη τον καρπόν αὐτῶν έχουσαι· ήρξαντο άθυμοῦσαι, ατε μὴ έχουσαι, πῶ τον καρπόν αὐτῶν καταθεῖναι, της «Κυψέλης» ευτάς στερηθείσας ήγουμέναι· ο ταχθείς όμως εδη-γός αὐτῶν πρὸς έτερον τὰς συνεργατίας αὐ-του γεωργόν ωδήγησε, βεβαίως πλέον περι της φιλοπονίας και της εν τῷ έργῳ σταθερότητος τοῦ νέου γεωργού, τοῦ κ. Σπ. Καψοκεφάλου, όστις υιοθέτησε την «Κυψέλην», μετασκευάσας δέ πως αὐτήν· εγκατέστησε τὸ πρὸς αὐτόν προσελθέν, έτοιμον ήδη εις καρποῦ παραγωγήν μελίσσιν, αποτελούμενον· εκ των κ. κ.

Π. Χιώτη — Ε. Μαρτινέγκου — Φ. Καρρέρ Μ. Μαρτζώκη — Δ. Σωμερίτη — Ο. Ρέντζου Σ. Δε Βιάζη — Δ. Τρικάρδου — Γ. Σφήκα — Αρ. Καψοκεφάλου — Α. Μαρτζώκη — και Δ. Ήλιακοπούλου. Όπως δέ αἱ μέλισσαι από δι-αφόρων άνθων άντλεῦσαι, διάφορον εκάστη τον χυμόν φέρουσαι, τὸ εξαίσιον της αληθοῦς κυ-ψέλης παραγοῦσι· πρέϊόν, εὖτω και αἱ αξιότι-μοι ημών συνεργάται, διάφοροι τὸ τε ὕψος, τὰς ιδέας και της συγγραφῆς τὸ εἶδος, διά των διαφόρων πνευματικῶν χυμῶν αὐτῶν πλουσί-αν θ' αποτελέσωσι πνευματικὴν πανδαισίαν, ήτις καρικευομένη ενίστει και ὑπὸ τοῦ ἀρτύ-ματος ξενικῶν τινῶν εργασιῶν, οἷα· προθύμως και φιλοτίμως αἱ των Αθηνῶν της ελαφρᾶς φιλολογίας σκαπανεῖς υπεσχέθησαν ημῖν, οἷα· αἱ κ.κ. Κ. Ξένος Χαρ. Άννινος, Α. Νικολά-ρας και ἄλλοι, θέλει ελπίσμεν· αποβῇ ικανή ταῖς αναγνώσταίς ημών τροφή. Της «Κυψέ-λης» δέ της εὖτω συγκροτηθείσης φρουρός και

διευθέτης κοινῇ των συνεργατῶν προσχωρήσει· ἐτάχθη ο κ. Όθων Ρέντζος, αναλαβὼν την υποχρέωσιν, να, άγρυπνός φυλαξ της εις την «Κυψέλην» άγούσης, απομακρυνῇ αὐτῆς πά-σαν κακὴν σφήκα, ήτις ήθελε πειραθῇ να διά-του άηδούς και άνώστου χυμοῦ αὐτῆς τὸ άρ-μενικόν χυμῶν διαταράξη· έργον.

Υπὸ ταιούτους συντεταγμένην ὄρῳς· εκδί-δμεν σήμεραν την «Κυψέλην»· πεποιθότες τη· ευγενεί των συμπαιτῶν ημών· και τοῦ· εξῶ· Ἑλληνισμοῦ· ὁρώγη· ήτις θέλει συντελέσει· εις· διόρθωσιν· και· πασης· ὕλικης· ἑλλείψεως, και· εὖτω· καταστήσει· και· την· εξωτερικὴν· τοῦ· έργου· ὅψιν· τῷ· περιεχομένῳ· αὐτῆς,· ἀνάλογον.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΜΟΥΣΟΥΡΓΟΙ ΚΑΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

Εἰς των επιφανεστάτων ἱταλῶν συγγραφέων της παρελθούσης εκατονταετηρίδος, ο κύουης Φραγκίσκος Άλγαρότης, τὰ πονήματα τοῦ ο-ποίου, κατὰ την χάριεσσαν τοῦ Βολταίρου· εκφρα-σιν, φαίνονται· χαραχθέντα· διά γραφίδος· απο-σπασθείσης· εκ των πτερύγων τοῦ Έρωτος, έμέμ-φετο· δριμύως· τοὺς μελοποιούς· ὡς· δεσποτικῶς· ε-πιβάλλοντας· τὰς φρενοτροπίας των· εἰς· τοὺς· σι-χουροῦντας· τὰ μελοδράματ' των· ποιητᾶς·· και· αὐτὸς· ἐτι· ο· Μεταστάσιος, ο· δυνάμενος· βεβαίως· να· αξιώσῃ· μείζονα· ἀνασκοπὴν· παρὰ των· ἀφανῶν των· ἀριστουργημάτων του· μελοποιῶν, τὰς αὐτὰς· εξέ-φερε· μεμφιμυρίας· κατὰ των· θεατρικῶν· τούτων· τυρχνινίκων· μὴ· σεβομένων· τοῦλάχιστον· εν τῷ· δαι-μονίῳ· ποιητῇ, οὐ· περιέκοπτον· τὰς· πτέρυγας,· τον· εὐνοούμενον· της· θυγατρὸς των· Καيسάρων.

Έννοεῖται· κάλλιστα· ὅτι· ἀρῶ· και· ο· Μεταστά-σιος· ὑπέστη· την· δεσποτείαν· ταύτην,· ή· θρασυτης των· μουσουργῶν· ἀρ'· ἐνός,· και· ή· κατάπτωσις των· μελοδραματοποιῶν· ἀφ'· ἐτέρου· εμελλον· να· θανῶσιν· εκ· παραλλήλου· επιτεινόμεναι. Εἰς· τοῦτο· συνέτειναν· δύο· κυρίως· αἰτια·· ή· ὑπὸ των· μοναρχῶν· και· εὐπατρι-δων· της· Εὐρώπης·· δαφίλευομένη· εὐνοια· εἰς· πάντα· περί· την· μουσικὴν· ἀσχολούμενῳ,· προ· ἐκρχόντων των· εἰνούχων· αἰδῶν· περιβαλλομένων· πολλάκις· τοὺς· πτερνιστῆρας· ἱπποτικῶ· αξιώματος,· πρὸς· με-γίστην· εκπλήξιν· των· ἀγγλων· περιηγητῶν,· εἰθι-σμένων· να· ὑπλήρωσι·· διά· πτερνιστῆρας· τοὺς· ἀλέ-κτορας· και· οὐγί· τοὺς· κάπῶνας·—· ἐνῶ· κατὰ· την· αὐτήν· σχεδὸν· ἐποχὴν· ή· ἱταλική· ποίησις· ἐχάρ-α-

τε πλήρη τὴν καμπύλην τῆς παρακμῆς ἐκείνης, ἥς ἔμελλον βραδύτερον νὰ τὴν ἐξαγάγωσιν ὁ Παρίνης καὶ ὁ Φώσκολος. Ὁ καὶ ἄλλοις δακτύλοις μόνον ἀψάμενος τῆς ἰταλικῆς γραμματολογίας δὲν δύναται ἢ νὰ συμμερισθῇ τὴν τραχέως ἐκφρασθεῖσαν, πλὴν ὀρθοτάτην γνώμην τοῦ Αλφιέρη, ἀποφραγμένου περὶ τοῦ αἰῶνος, του σχετικῶς πρὸς τὴν Ἰταλίαν ὡς περὶ ομάδος ψευδίζοντων ἀνθρωπαρίων. Μὴ δέ τις ὑπολάβῃ ὅτι τὸ ψέλλισμα τοῦτο παρήχθητο ἐκ βρεφικῆς ἀδυναμίας ὑπισχνουμένης ὁμῶς ταχίστην καὶ ἀκμαίαν τὴν ἐξάνδρωσιν· τὸ ψέλλισμα τοῦτο δυστυχῶς ἀνῆκεν οὐχὶ εἰς εὐελπιν παιδα ἀλλ' εἰς παραλυτον γέροντα. Τίς δὲν γινώσκει τοὺς κύνους ἐκείνους ἐκπέμποντας οὐχὶ τοὺς μυθώδεις ἀλλὰ τοὺς πραγματικούς αὐτῶν φλόγγους ἐν τῷ ἐπιπλάστῳ ἐκείνῳ τῆς Ἀρκαδίας ἄλλαι, ὅπερ πρὸς στιγμὴν διεφώτισεν ἡ γεωγραφικὴ μορφή τοῦ Γκαίτη; Τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὴν ἐξουδεύουσαν τῆς ἰταλικῆς μουσικῆς ἐξυμνοῦσας καὶ ἀπαγορῆν τὰς ἀναγορεύσεις διδασκῶν ἰσχυρίων πολλῶν, ὡς ἐπιστημόνων πρὸς τοὺς ἐξικίροντας αὐτοὺς καλλιτέχναις, — τὴν γέννησιν βρέφους, εἰς ὃ ὁ ποιητὴς ὑπέσχετο ὅτι ὁ Οὐίγγιλιος πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Παλλίωνος, ἡγούν πᾶν ὅτι αὐτός, ὁ εὐχόμενος δὲν ἐκέκμητο, — τὴν πρώτην λειτουργίαν νεωστὶ χειροτονηθέντος ἱερέως, καὶ οὐχὶ σπανίως τὸν θάνατον κυναρίου προσφιλεστάτου εἰς εὐγενῆ δέσποιναν λειποθυμοῦσαν ἐπὶ τῇ στερήσει τοῦ εὐχομένου ζῶου καὶ κωφεύουσαν εἰς τὰς οἰμωγὰς τῶν περὶ τὸ μέγαρόν της συνωστιζομένων ἐπαίτων;

Ἐν τοιαύτῃ θέσει διετέλει ἡ ἰταλικὴ ποίησις καθόλου, καὶ ἰδίᾳ τὸ μελοδράμα, ἕκτοτε διὰ περιφρονητικῆς καὶ οὐχὶ κεχαρισμένης καὶ ἀληθῆς ἐπικληθῆναι libretto, ὅτε ἡ μουσικὴ ἀνῆρχετο ἐν Ἰταλίᾳ εἰς τὸ ὑπάτον σημεῖον τῆς τελειότητος. Ἐντεῦθεν ἐξήγαται ἡ πρὸς τοὺς μελοδραματοποιούς αὐτοῦ εἰρων καὶ σκωπτικὴ τοῦ Ρωσσίνη οἰκειότης, ἡ παγερὰ τοῦ Δονιζέτη φιλοφροσύνη, καὶ ἡ ἀνυπόκριτος τοῦ Βέρδη ἀδιαφορία, μὴ κωλύσασα αὐτὸν τοῦ νὰ χορηγήσῃ γενναίῳ χρηματικῷ ποσῶν εἰς τὸν πρὸ τρεῖς πενόμενον ποιητὴν τοῦ Ραγολέτο υ καὶ τοῦ Ἐρνά νη. Πράγματι πῶς ἡδύνατο ὁ Ρωσσίνης νὰ σεβασθῇ τὸν Ἀββᾶν Tottola, οὐ καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα ὁμοιοκαταληκτοῦν κακῇ μοίρᾳ πρὸς τὸ tottola (νυκτερίς), frottiola (βέμβηξ) καὶ frottiola (λῆρος). ἐφαίνετο οἶοναι μετέχον τῆς ιδιότητος ἐκάστης τῶν τριῶν ὁμοιοκαταληκτοῦσων λέξεων; Πῶς ἡδύνατο ὁ δαιμόνιος ἀνὴρ νὰ μὴ ἀνακαγγάζῃ μελοποιῶν φράσεις ὡς π.χ. vi ripudio e mi vergogno, καὶ ἄλλα τοιαῦτα κατὰ τῆς γραμματικῆς καὶ τῆς καλῆς ποιητικῆς πρᾶξις; Πῶς ἡδύνατο ὁ Δονιζέτης, ὁ στιχουργὼν ἴσως καλλίον τινῶν ἐκ τῶν ποιητῶν του, νὰ ἐκτιμῇ τὸν συγγραφεὴ τοῦ Furioso ἢ τῆς Gemma; Πῶς τέλος ὁ Βέρδης δύναται ν' ἀποκαλέσῃ ἐν ἑστῇ μοίρᾳ συνέτακτον τὸν γράψαντα sento l'orme dei

passi spietati ἢ τὸν τραγέλαφον ἐκείνον ὅστις ἀποκαλεῖται «Ἰσχύς τῆς Βιμαρμένης»;

Οὐχ ἦττον ἐν τῇ πλειάδι ταύτῃ τῆς ποιητικῆς καταπτώσεως ἀνεφάνησάν πού καὶ ποιηταί, ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἔκλιναν τὴν κεφαλὴν, ἀν οὐχὶ ὁ Ρωσσίνης, ὅστις μόνον ἐν Γαλλίᾳ ἐμελούργησε ποίησιν ἀνταξίαν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἀλλ' οἱ δύο ἄλλοι οἱ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀπ' αὐτοῦ ἐκπορευόμενοι μελοποιοί. Οὐδέποτε θεβαίως ὁ Δονιζέτης καὶ ὁ Βέρδης κατέταξαν εἰς τὸν ὄχλον τῶν ἄλλων μελοδραματοποιῶν ἀνδρας οἷους τὸν Romani, τὸν Cammarano, τὸν Solera, τὸν Ghislanzoni, πρὸ πάντων δὲ τὸν Maffei, τὸν χάριν μόνον τοῦ ἰσαδέλφου φίλου τοῦ Βέρδη συγκαταθεῖν νὰ τεθῇ ἐπὶ τῆς προκρουστείου τοῦ μελοδράματος κλίνης. Πλὴν ὅσον σεβασμὸν καὶ ἀν' ἀπέδιδον πρὸς ἀλλήλους, οἱ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνεργάζομενοι οὗτοι καλλιτέχναι, οὐδέποτε ἀπέτελεσαν τὰς ἰδεώδεις ἐκείνας δυάδας τὰς διεπομένους ὑπὸ τῆς αὐτοῦ ἐμπνεύσεως, ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων καὶ φίλτρων καὶ οἶοναι συγχωνευόμεναι εἰς μία καὶ μόνην διφυᾶ δύναμιν. Τὸ θαῦμα τοῦτο τῆς παυτότητος ἐν τῇ ἐμπνεύσει, τῆς ἀδελφοποιήσεως δύο τεχνῶν πρὸς παράσασιν ἐνὸς καὶ μόνου ἀρετύπου, ἔμελλε νὰ πραγματοποιηθῇ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Εὐτυχίου Ρωμάνη καὶ τοῦ Βικεντίου Βελλίνη.

Ἀδύνατον νὰ μὴ συγκινηθῇ τις διεξερχόμενος τὰ ἀνέκδοτα τῆς πρώτης αὐτῶν σχέσεως τῆς ἀκολουθῶς μετὰβληθείσης εἰς τὴν ἀδιάσπαστον ἐκείνην φιλίαν τὴν χαλκευθεῖσαν ἐν τῷ ἀγαστηρίῳ τῆς τέχνης. Τὸ πρῶτον ἀποκύημα τῆς τῶν δύο τούτων διανοιῶν συζεύξεως, βαπτισθὲν ἐν τῇ κυλινδρῇ τῆς μεδιολανείου κλαισθησίας, ἐκλήθη Πειρατῆς, μελοδράμα ἐμπλεῶν νεανικοῦ σφρίγγους καὶ ἀβροτάτου αἰσθηματος. Ὁ ἀδελφὸς ποιητῆς, ὅστις καὶ ἐκάστην προσεκάλεε εἰς γυῖμα τὸν ἐνδεᾶ μύσουργον, τὸν ἐνέδυσσε διὰ τῶν ἰδίων του φορεμάτων πρὸ τῆς τοῦ Πειρατοῦ παραστάσεως προβλῶν τὰς ἐνθουσιώδεις τοῦ κοινῶ προσκλήσεις, ἀπετυπῶν δ' οὕτω γραφικώτατα τὴν ὑψηλείαν, τὴν ὀποίαν τῷ περὶ εἰς περιβάλλων τὴν θεσπέσιον ἐκείνου μουσικὴν διὰ τῶν ἐναρμονιῶν αὐτοῦ στίχων.

Τὸν Πειρατὴν διεδέχθη ἡ Ἑνὴ (la Straniera), ἥς τὴν σύνταξιν ἐφοβήθη ὁ Βελλίνης, μὴ ἀναθεώσῃν εἰς τὸν συγγραφεὴ τῆς Semiramide καὶ τοῦ Giuramento καὶ οὐχὶ εἰς τὸν τότε ἀθενοῦντα Ρωμάνην, εἰς τὸν περιπαθέστατον ἐκείνον ποιητὴν, ὅστις διὰ τοῦ ἐν τῷ Πειρατῇ ἀμμήτου στίχου Come un angelo celeste τὸν εἶχεν ἀναβιβᾶσαι εἰς τὴν ἁρμονίαν τοῦ παραδείσου. Ὅποια διαφορά μετὰ τοῦ Βελλίνη καὶ τῶν ἄλλων, πρὸ πάντων δὲ τῶν νεώτερων, μουσοργῶν! Ἀντὶ νὰ βασανίσῃ τὸν ἐκλειπόμενον ποιητὴν προσκελεύμενον ἢ μᾶλλον διαταττόμενον νὰ μεταβάλῃ ἀδικαίπτως τὸ μέτρον τῶν στίχων του, πολλὰς δὲ καὶ αὐτὴν τὴν πλοχὴν καὶ λύσιν τοῦ μελοδραματός του ἐπὶ ἀπειλῇ προσφυγῇ; εἰς ἄλλον λιγώτερον στιχουργόν, ὁ Βελλίνης

παραλαμβάνων τὸ μελοδράμα, εἰς αὐτὴν συντάχθη ὑπὸ τοῦ ἰσαδελφου φίλου του μετὰ τὴν ἀμαρτάναν τῶν ἰδεῶν αὐτῶν ἀνακοίνωσιν, ἐμελέσας αὐτὸ ἐπισταμένως ἐν τῇ αἰγῇ τοῦ σπουδαστηρίου του. «Μελετῶ» οὕτω ἐκφράζεται αὐτὸς, οὗτος ὁ δαιμόνιος μουσουργός, «τὸν χαρακτηῖρα τῶν ἐν τῷ μελοδράματι προσώπων, τὰ πάθη ὑπ' ὧν κατέχονται καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐκδηλούμενα αἰσθήματα. Ἀκολουθῶς ἐμφορούμενος ὑπὸ τῶν φίλων ἐκάστου αὐτῶν, φανταζομαι ὅτι μεταβλήθη εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ πρόσωπον καὶ πειρώμαι νὰ αἰσθανθῶ καὶ νὰ ἐκφράσω τὸ προκείμενον αἶσθημα μετὰ τῆς αὐτῆς δυνάμεως, μεθ' ἧς τὸ αἰσθάνεται καὶ τὸ ἐκφράζει τὸ περὶ αὐτοῦ ὁ λόγος προσώπων. Γινώσκων ὅτι ἡ μουσικὴ προκύπτει ἐκ διαφόρων ἤχων καὶ ὅτι τὰ ἀνθρώπινα πάθη ἐκδηλοῦνται διὰ φθόγων ποικιλοτρόπως παραλλασσόντων, ἐδημιουργήσας ἐκ τῆς ἀδικαλείπου μελέτης τῶν φθόγων τούτων τὴν γλῶσσαν τοῦ αἰσθηματος ἐν τῇ τέχνῃ. Εἰτα κλειόμενος ἐν τῷ δωμάτιῳ μου ἀρχίζω ν' ἀπαγγέλλω τὰ μέρη ἐκεῖνα τοῦ δράματος προσώπου, ὅπερ πρόκειται νὰ μελοποιήσω, μεθ' ὧν τῆς ζήσεως τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκφραζομένου πάθους, ἐνῶ δ' ἀπαγγέλλω, ἀκούουσι μετὰ προσοχῆς τὰς πολυτρόπους κινήσεις τῆς φωνῆς μου, τὴν γοργότητα καὶ χαλάρωσιν τῆς ἀπαγγελίας μου, τὸν τόνον ἐν τῇ λέξει καὶ ῥυθμῷ τῆς ἐκφράσεως, ἣν ἡ φύσις ὑπαγορεύει εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ πάθους ταρσασόμενον ἄνθρωπον, καὶ ἐκεῖ ἀνευρίσκω τὰ μουσικὰ θέματα, ἅτινα δύναμαι καταλλήλως τὰ πάθη ταῦτα νὰ μεθερμηνεύσω καὶ νὰ τὰ μεπαδώσω εἰς τοὺς ἄλλους διὰ μέσου τῆς ἀρμονίας. Τὰ μουσικὰ ταῦτα θέματα χαράττω εὐθὺς ἐπὶ τοῦ χάρτου, τὰ δοκιμάζω ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου, καὶ ὅταν ἐγὼ αὐτὸς συναισθάνωμαι τὴν πρὸς αὐτὰ ἀναλογουσαν συγκίνησιν, κρίνω ὅτι ἐπέτυχον.» Ἐὰν μετὰ τοὺς λόγους τοῦ ἱεροφάντου τούτου τῆς τέχνης ἐπιτρέπεται βιβλος παρένθεσις, τολμῶμεν ν' ἀνοίξωμεν ταύτην ὅπως ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἀρχαίᾳ ἐρωτήσωμεν τοὺς σημερινούς μουσοργούς ἐὰν ἐργάζονται ὡς ὁ μελοποιὸς τῆς Νόρμας καὶ τῆς Ὑπνολύπης.

Τοιοῦτον τρόπον ὁ μεγαλοπῆχυλος μελοποιὸς ἐπεξεργάσθη καὶ τὴν Ἑλένην, ἀλλ' ὅταν ἐπελήθη τῆς μελοποιήσεως τοῦ τελικοῦ ἄσματος, αἶφνης προσέκρουσεν εἰς ἀνυπέδλητον πρόσκομμα. Ἡ ψυχὴ του, καίπερ πάντοτε φλεγόμενη ὑπὸ τοῦ ἐνθέου πυρός τῆς ἐμπνεύσεως, δὲν ἐξέφερεν ἢ παγετὸν καὶ τεταρτημένην μολπὴν τὴν παρὰ ταύτην εἰς στίχους τοῦ ποιητοῦ καθυστέρουν τῆς ἰδέας τοῦ μουσουργοῦ, καὶ ἀντὶ τὸν ἠλεκτρίζωσι καὶ ἀναπτέρωσιν, ἐδυσχεραίνον τὴν πτῆσιν τῆς φαντασίας του. Ἐν τῇ ἀμνηχανίᾳ τοῦ ὁ Βελλίνης τρέχει εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἐν καλλιτεχνίᾳ ἀδελφοῦ του, ὅστις περὶ τῶν μετεσκέυαεν ἡ μάλλον ἀρδην μετέβαλεν τὸ δύσμοιρον ἐκεῖνο τελικὸν ἄσμα χωρὶς νὰ δυνήτῃ νὰ μεθερμηνύσῃ τὸ ἐν τῷ νῶ τοῦ Βελ-

λίνης κυδορούμενον μέλος.

«Τέ θέλεις τέλος πάντων;» τὸν ῥώτησεν ὁ Ρωμάνης.

«Τί θέλεις;» ἀπεκρίθη ὁ Βελλίνης, ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ὁποίου ἐξήστραπτε τὸ ἀνυπομονοῦν πρὸς ἐξοδον μουσικὸν ἰνδαλμα, «θέλω ποιῆσιν ἐκφράζουσιν δέησιν, ἄρδην, ἀπειλὴν καὶ ἀπελπισίαν».

Καὶ δραμῶν εἰς τὸ κλειδοκυμβάλον, ὡς ὑπὸ ἀκατασχέτου δυνάμεως ἐλαυνόμενος, περιέβαλε διὰ τῶν γνωστῶν τερασσίων ἐκείνων φθόγων τὸ μέλος, ὅπερ ἐρμηνεύει τὸ τῆς δυσέωςτος πρῶταγωνιστρίας σύμπλεκτον πάθος, οἷον ἐκεῖνος ἐνδομύχως τὸ ῥηθάνετο. Ὁ ἥλιος ἐκρίνῃς ἰταλικῆς πρωίας ἐπόξευε τὰς ἀκτῖνας του εἰς τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο ἐμπλεῶν φωτός καὶ ἀρμονίας, καὶ οἶνεϊ ἐν ἀποθεώσει περιέστερε διὰ τοῦ φωτόβολου κύκλου τὰς δύο δαφνήφρους ἐκεῖνας κεφαλὰς. Ὁ ποιητὴς ὑπὸ σπασμῶν δεικνῶν κινήματων ταρσασόμενος, διαστῆλιν τὸς ὀφθαλμούς καὶ προτείνων τὴν κεφαλὴν ἠκολούθει μετὰ σπινθηροβολεῦντος ὀφθαλμοῦ τοὺς ἐκ τῶν δακτύλων τοῦ μουσουργοῦ ἀναθρόσκοντας ἤχους. Ἄμα δὲ ἀκούσας τοὺς πρώτους τόνους, ἐδραττε μετὰ παραφόρου χειρὸς τεμάχιον χάρτου ἐπὶ πλησιοχώρου τραπέζιου κείμενον καὶ ἐστιχοῦργει καθ' ὅσον χρόνον ἐμουσοῦργει ὁ φίλος του. Ὁ σπινθηρ τῆς ἐμπνεύσεως μετεδίδετο ἀπὸ τοῦ ἐνός εἰς τὸν ἄλλον, ἀμφοτέρω δὲ αἱ ἀδελφαὶ τέχναι ἀπετύπουν τὸ αὐτὸ πάθος. Παράνας ὁ Βελλίνης ἐστράφη εἰς τὸν Ρωμάνην καὶ τῷ εἶπεν

«Ἰδοὺ τί θέλω ἐννόησας;»

«Καὶ ἰδοὺ ἡ ποίησις» τῷ ἀπεκρίθη ὁ Ρωμάνης ἀναγνούς αὐτῷ συνάμα τοῦ ἐξῆς ἀπαρμιλλοὺς στίχους

Or sei pago, o ciel tremendo! . . .

Or vibrato è il colpo estremo! . . .

Più non piango, più non temo,

Tutto io sfido il tuo furor.

Morte chiedo, morte attendo;

Chè più tarda, e in me non piomba? . . .

Solo il gelo della tomba

Spegner potete un tanto amor.

Οὕτω συνειργάσθησαν οἱ δύο καλλιτέχναι καὶ ἐν τῇ Ζαφροῦ δυστυχῶς ἐπὶ τῆς σκηπῆς ἀποτυχούσῃ, ἀλλ' ἥς τὰ ἐπιτυχέστερα ἄσματα μετηγίσθησαν, οὕτως εἶπεν, εἰς τὸ μετέπειτα παρὰσάβην μελοδράμα Capuleti e Montecchi. Ἀλλ' ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ τῶν ἀπὸ κοινῆς ὑπὸ τῶν δύο ἀδελφῶν τούτων μεγαλοφυῶν ἐκπονήθέντων μελοδραμάτων ἐξεδηλώθη ὅσον ἐν τῇ Ὑπνολύπῃ τῆς μουσικῆς καὶ ποιήσεως ἐναρμόνιος αὐτῇ συνταύτισις ὅπως δὲ μάλλον καταδειχθῇ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὅτι οὐδεμία τῶν δύο τέχνων ὑπερτερεῖ τὴν ἄλλην καὶ ὅτι οὐδεμία αὐτῶν ἐκέκτητο δικαίωμα ταῖς ἐστὼ καὶ χρονικῆς μόνον προτεραιότητος, τὸ ἔργον τὴν φορὰν ταύτην πρῶτον ἐμελοποιήθη καὶ ὑστερὸν ἐστιχοῦργήθη. Συγκινητικὴ ὄντως ἀνασκόπη καὶ ἐνδειξις σεβασμοῦ ἀνταποδιδόμενη ὑπὸ τῆς μιᾶς βασιλείσεως εἰς τὴν ἄλλην!

Αἱ νεώτεροι περὶ τῶν δύο τούτων καλλιτεχνῶν συγγράφῃ καὶ τινες ἀξιόπιστοι κριταὶ, ἐν δι-
 ἀφόροις ἰταλικῶς, περιοδικῶς, ἐσπαρμέναι, αὐτὰ
 πρὶν καὶ αὐτῶν μαρτύρων, δυστυχῶς, ἡμέ-
 ραι ἐκ τοῦ κόσμου ἀπερχομένων, ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν
 νὰ παρακολουθήσωμεν ὅλην, οὕτως εἰπεῖν, τὴν γέ-
 νεσιν τοῦ περιπαθεστάτου ἐκείνου εἰδυλλίου. Κατὰ
 τὸ φθινόπωρον τοῦ ἔτους 1830 διάφοροι μεδιολά-
 νειοι εὐπατρίδαι, ἐπιδιώκοντες κατὰ τὰς ζωφώδεις
 τῆς δουλείας, ἡμέρας τοῦλάχιστον τῆς τέχνης τὴν
 παραγωγὴν, ἀνέβηκαν εἰς τὸν Δονιζέτην καὶ Βελ-
 λίνην τὴν σύνθεσιν δύο μελοδραμάτων, παραχρ-
 εόντες ὡς ἀοιδούς καὶ ἀνταξίους διερμηνεῖν τὴν
 δαιμονίον ἐκείνης δυάδος τὴν Pasta, τὸν Rubini, τὸν
 Mariani καὶ τὸν Galli. Τὰ μελοδράματα ἐσιχούρη-
 σεν ὁ Ῥωμάνης, καὶ τὴν μὲν Anna Bolena ἐμελλε-
 νὰ μελοποιήσῃ ὁ Δονιζέτης, τὸν δὲ Ernani ὁ Βελ-
 λίνης. Πρώτη παρεστάθη ἡ Anna Bolena τὴν 26
 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους ἐκείνου, καὶ τοσοῦτον ἐφείλ-
 κυσεν τὸν θυμωσμένον τοῦ νοημονεστάτου κοινῶς τῆς
 λομβαρδικῆς πρωτεύουσας, ὥστε ὁ Βελλίνης μετρί-
 φρων ὡς πάντες οἱ μεγάλοι ἄνδρες, καί περ ἐνθάρρυν-
 θείς ὑπὸ τοῦ περιπότου Zingarelli ἐπιδοκιμάσαν-
 τος τὰ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης μελοποιηθέντα
 τοῦ Ἐρνάνη ἀποσπάσματα, παρεκάλεσε μετὰ
 δακρύων τὸν ἀδελφὸν ποιητὴν νὰ συντάξῃ ἕτερον
 μελοδράμα ἀγροτικόν τι θέμα πραγματευόμενον,
 ὁμιλοῦν μετὰ κατανυκτικῆς εἰλικρινείας τὴν ὑ-
 περόχην τοῦ Δονιζέτη ὡς πρὸς τὰ πραγματ. θέμα-
 τα. Μετὰ πολλὰς παρακλήσεις ὁ φύσει ῥάθυ-
 μος ποιητὴς ἠρανίσθη τὴν ὑπόθεσιν γαλλι-
 κοῦ τινος μιμορχήματος (ballet) τοῦ Aumer,
 ἐκ τούτου δὲ προσέκυψεν ἡ Ὑπνοβάτις στι-
 χουργηθεῖσα ἐπὶ μουσικῆς προηγουμένως ὑπὸ τοῦ
 Βελλίνην συντεθείσης. Τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο φθινόπωρον
 ὁ σικελιώτης μουσουργὸς εἶχε διέλθει παρὰ τινι
 φιλοξένῳ οἰκογενεῖᾳ ἐπὶ τῆς λίμνης τοῦ Κώμου.
 Ἡ γοητεία ἡ ἐπὶ τῆς λίμνης ταύτης περιεχυμέ-
 νη, ἡ νηνεμία τῶν ὑδάτων ἐκείνων, τῶν ἡχούντων
 ὡς ἐρωτικοὶ γόοι, τὸ κρασπέδωμα τὸ ὑπὸ πᾶν κύ-
 κλῳ γραφικῶν ἐπαύλεων ἀποτελούμενον, τὸ ἄρω-
 μα τῶν ἀνθέων, ἡ ἐπανθοῦσα χλόη, τὰ σκίσημα
 τῶν βληχωμένων ἀρνίων, ὁ πόρρωθεν ἀνταπόκρινό-
 μενος μυκηθμὸς τῶν βραδυπορούντων βοῶν, τὰ ἄ-
 σματα τῶν φιλαρέσκων ἐργατῶν, ἅς οὗτος ἡχο-
 λούθει λεμβοδρομῶν τὴν ἐσπέρην παντός σαββά-
 του, ὅπου τὴν αὐτὴν ἐπὶ ἀνῆρχοντο ἐκ τῶν μεταξου-
 γειῶν εἰς τὰς οἰκίας των, ἐνέπλησαν τὸν μουσου-
 ργὸν τοῦ αἰσθήματος ἐκείνου, ὅπερ ὑπηγόρευσε τὴν
 Ὑπνοβάτιδα. Τοιοῦτω τρόπῳ ὁ ἦχος καὶ ὁ
 λόγος ἐν ἰσῇ μοίρᾳ καὶ ἐκ παραλλήλου ἀπεικ-
 νίσαν τὸν ἔρωτα ἐν ὅλῃς αὐτοῦ ταῖς παραχαῖς,
 λύπαις, αγωνίαις, ἀπελπισίαις καὶ τελευταίον ἐν
 τῇ ὑπερφύει αὐτοῦ ἐκστάσει, πλαστουργήσαντες ἐ-
 νάρμονιόν τι σύνολον, ἐνώπιον τοῦ ὁποῦ με-
 τὰ τούτου, παρὰ τὰς τρεῖς μετὰ βολὰς καὶ ἄλλοι-
 ὄσεις τῶν μουσικῶν συστημάτων, ἐκυψεν δύο
 γενεαὶ εὐλαβῶς τὸ γόνυ. Ἀλλ' ὡς ἐν τῇ Ἐρίνῃ,

οὕτω καὶ ἐν τῇ Ὑπνοβάτιδι, ἡ ποιητὴς τοῦ
 τελευταίου ἄσματος τοῦ ἐκφράζοντος τὴν ἐνθεον ἀ-
 γάλλειαν τῆς ἀναρπάξεως Ἀμίνης καθυστέρει τῆς
 μουσικῆς. Ὁ Ῥωμάνης, εἶχε γράψαι τοὺς ἐξῆς, ἐκ τοῦ
 πᾶν δύο τελευταίων, ἀκούοντες, πεζοῦς, στιχοῦς,

Ah! si unisca in un amplesso

Alma ad alma e core a core,

Ah! non possa il fato stesso

Separarci, o mio tesor.

Sempre amanti, uniti insieme

In un voto, in una speme,

Della terra in cui viviamo

Ci formiamo un ciel d'amor.

Εὐγενής τις κυρία, πρὸ δύο ἐτῶν ἀποβιβάσασα
 καὶ γυναικαδέλφῃ τοῦ Ῥωμάνη, διηγῆθ' εἰς ἱτα-
 λὸν τινὰ δημοσιογράφον ὅτι κατὰ τὴν τελευταί-
 αν δοκιμὴν τῆς Ὑπνοβάτιδος ὁ Βελλίνης
 περιέφερετο λίαν τεταρραγμένος ἐπὶ τῆς σκηνῆς, σὺν
 τῷ ἀδελφῷ ποιητῇ, ἐξαιτούμενος παρ' αὐτοῦ μετὰ
 δακρύων ἄλλου στιχοῦ, δυσφάρων ἐπὶ τῷ ἄδυ-
 νάτῳ τῆς λεκτικῆς ἐκδηλώσεως, τοῦ ὅφ' οὐ κα-
 τείχετο μυχαιτῆτος αἰσθημάτων, καὶ ἀναφωνῶν
 εἰς τὸν Ῥωμάνην, *«pensiero umano non giunge*
a comprendere, amico mio, ciò che sento in
cuore, nè poesia a significarlo.» Ἀλλ' ἐνταῦθα
 ὁ Ῥωμάνης, οἶονεῖ πρὸς διάψευσιν τῆς τελευταίας
 ταύτης προτάσεως, ἐλπινευθεὶς ἐκ τῆς καθόλου
 ἐκφράσεως τοῦ μουσουργοῦ ἐσιχούρησεν τὸ θεσπέ-
 σιον ἐκεῖνο ἄσμα, τὸ πρᾶγματι ἀρχόμενον ἀπὸ τῶν
 ὑπὸ τοῦ Βελλίνην ἀποταθείσων αὐτῷ λέξεων

Ah! non giunge umano pensiero

Al contentò, ond' io son piena κ.τ.λ.

Ὁ Βελλίνης ἐνθους ἐπέθηκεν ἐπὶ τῶν χειλέων
 τοῦ φίλου του τὸ φίλημα τῆς ἀδελφότητος, καὶ
 οὕτω ἔστησαν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς περιπελεγμένοι
 εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων, διὰ τῆς στάσεως ταύ-
 της πιστῶς ἀπεικονίζοντες τὴν τῶν δύο ἐκείνων
 διανοίαν ἀδελφοποίησιν.

Ὑπὸ τὸν ἀστερισμὸν τῆς πνευματικῆς ταύτης
 ἀδελφότητος ἐβλάστησεν ἡ Νόρμα παρκαταθεῖ-
 σα ἐν ἔτος ἀκριβῶς μετὰ τὴν Anna Bolena, ἥτοι
 τὴν 26ην Δεκεμβρίου 1831, δυστυχῶς δὲ συ-
 χθεῖσα ὑπὸ τὴν φράξιν ταύτην ἀποπλανηθέν-
 τος μεδιολανείου κοινῶς. Πάντες οἱ διεξελθόντες
 τὰς βιογραφίας τοῦ Βελλίνην γινώσκουσιν ὁποῖαν
 ἄφατον θλίψιν εἰς αὐτὸν ἐπήγαγεν ἡ ἀποτυχία αὐ-
 τη, καὶ ὁποῖαν ἀγάπην ἐξηκολούθησε πάντοτε δια-
 τρέφων πρὸς τὸ παραγνωρισθὲν τοῦτο τῆς διανοίας
 τοῦ μεγαλόρρημα, οἶονεῖ προαισθανόμενος τὴν
 ὑπὸ τῆς ὑστεροφημίας ἐπ' ἀνδρόθωσιν τοῦ φοβεροῦ
 τῶν συγγράφων του ἀδικήματος. Τὴν Νόρμαν
 διεδέχθη ἡ Βεατρίκη παρκαταθεῖσα ἐν Ἐν-
 τία τὴν 18ην τῆς 16ης Μαρτίου 1833, ἀπο-
 τυχοῦσα ἀσχύτου. Ἡ ἀποτυχία αὕτη διέσπασε
 δυστυχῶς τοὺς συσσίγοντας τοὺς δύο καλλιτέχνας,
 κρίκους ἀνώνυμος πλὴν δριμύτις ἐρις συνέστη πρὸς
 ἀλλήλους, ἐν ταῖς στήλαις τῶν θεατρικῶν ἐρημε-
 ρίδων τὴν δὲ βέβηλον ταύτην φιλονεικίαν ἐπέρα-

κεν ἡ ἀναχώρησις τοῦ Βελλίνη εἰς Λονδίνον καὶ Παρισίους, ὅπου ἐμελοποίησε πρῶτην σχεδὸν φορὰν ἐπὶ ποιήσεως μὴ εἰς τὸν Ρωμάνην ἀνηκούσης τὸ κλαυκώτατον ἱσως καὶ τὸ μᾶλλον ἀπαικτον ὑπὸ τεχνικὴν ἐποψίν, ἀλλὰ τὸ ἥκιστα ἱσως ἀποπνέον τὴν συνήθη αὐτῷ ἐρπνευσιν μελοδραμά του αἱ P u r t a n i n . Πόσον κατὰ τὴν μελοποίησιν τοῦ ἔργου τούτου ἐθρήνησε τὴν ἑλλησιν τοῦ συνεταίρου τῶν προηγουμένων αὐτοῦ θριάμβων! Ὅποιαν ἐπιστολὴν μιστὴν θαυμασμοῦ καὶ λατρείας ἀπηύθυνεν εἰς τὸν Ρωμάνην ἀμα μετ' αὐτοῦ συνδιαλλαγείς! Ὅποιον ἀριστοτέχνημα ἡτοιμάζετο μετ' αὐτοῦ νὰ παραγάγῃ ὡς ἐχέγγυον τῆς ἀποκατασταθείσης φιλικίας των! Πλὴν δυστυχῶς ὁ ἐπὶ τὴν ἀθανασία τσουτὸν ἀσφαλῶς θαρρῶν δὲν ὑπελόγησε τὸν θάνατον καταλαβόντα αὐτὸν ὀλίγον βραδύτερον, ἥτοι τὴν 23ην Σεπτεμβρίου 1835, ἐν ἡλικίᾳ μόλις τριάκοντα ἑπτὰ ἐτῶν.

Ποιητὴς ὡς τὸν Ρωμάνην καὶ μουσεουργός, φ: τὸν Βελλίνην, περήναγεν ἱσως ἐκτοτε ἡ φύσις πλὴν ἡ τῶν δύο τεχνῶν ἐνοποιήσις οὐδέποτε πλέον ἐπετεύχθη ἢ ὅταν μουσεουργός τις, ὡς ὁ Βάγνερ, ἐστιχοῦργησε ἀμα δὲ καὶ ἐμελοποίησε τὰ καλλιτεχνήματά του.

M. MARTZÓKHNS.

ΠΟΛΙΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΤΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΣΤΕΜΜΑΤΟΣ

ὑπὸ ἐποψίν πρακτικῇν

Ἐν τῷ διέποντι τῷ ἡμέτερον Ἔθνος πολιτεύματι ἀναγράφονται καὶ σπουδαιοτάται διατάξεις, διὰ τοῦ τίτλου, «Προνόμια τοῦ Στέμματος» ὑπὸ τῶν πολιτιολόγων διακρινόμεναι. Τὰ σπουδαιότερα αὐτῶν εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως διορισμός καὶ ἡ παύσις τῶν ὑπουργῶν, ἡ διάλυσις τῆς Βουλῆς, καὶ ἡ τῶν Νόμων κύρωσις. Ἀπ' αὐτῆς ἐστὶ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Συνταγματικοῦ Πολιτεύματος καὶ εἰς μᾶλλον ὥριμα πρὸς τοιοῦτου εἶδους πολιτευμὰ ἔθνη, ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀνωτέρω προνομίων ἀπέβη τὸ στάδιον τῶν σπουδαιοτέρων πολιτικῶν συζητήσεων, καὶ παρ' ἡμῖν ἐστὶ οὐδαμῶς διεκόπη ἡ ἐπ' αὐτῶν εὐρεῖα συζητήσις. Δυστυχῶς διὰ τὴν ἐπιστήμην αἱ συζητήσεις αὗται, ἐκτὸς ὀλιγίστων, δὲν περιβάλλονται τὸν χαρακτῆρα τῆς ἀμιγροῦς ἀπὸ προσωπικῶν περιστάσεων ἐπιστημονικῆς συζητήσεως, ἐντεῦθεν δ' ἡ μελέτη αὐτῶν, ὑπέστη κατὰ καιροὺς τὰς μᾶλλον ἀντιθέτους ἐρμηνείας. Ἡ προφανέστερα ἀντίθεσις παρατηρεῖται ἰδίως εἰς τὰς συζητήσεις τῶν συμπολιτευομένων καὶ ἀντιπολιτευομένων πολιτικῶν. Οἱ μὲν ἐρμηνεύουσιν ἐπὶ τὸ εὐρύτερον τὰ δόξα τῶν Βασιλικῶν προνομίων, αἱ δὲ περιστέλλουσιν αὐτὰ, μέχρις ὀντελοῦς ἐξουδετερώσεως πᾶς ἐπ' αὐτῶν

βουλήσεως τοῦ Βασιλέως. Τίς ἡ ὀρθότερα τῶν ἀνωτέρω ἐρμηνειῶν, οὐδ' αἱ ἐπιστημονικαὶ ἡμῶν γνώσεις, οὐδ' ὁ χῶρος τοῦ περιοδικοῦ, ἐφ' οὗ διανοητικῶς φιλοξενούμεθα, ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν ν' ἀποφανθῶμεν περιορίζεσθαι ἐπὶ τοῦ προκειμένου, εἰς τὴν μελέτην τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν, ὡς ἐνεχούσης πρακτικῆν σημασίαν.

Τὸ Σύνταγμα ἀναγράφει ἀληθῶς, ὡς ἀποκλειστικὰ δικαιώματα τοῦ Βασιλέως τὸν διορισμὸν τῶν ὑπουργῶν, τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς, τῶν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ψηφισμένων νόμων τὴν κύρωσιν. Ἀλλὰ δύναται καὶ νὰ ἐξασκῇ ὁ Βασιλεὺς τὰ δικαιώματα ταῦτα, ἄνευ περιορισμοῦ καὶ τῆς συνδρομῆς ἄλλης βουλήσεως, ποσάσσων τὸ πρῶτο γομικὸν τῶν τοιούτων δικαιωμάτων; Ἰνα κρινώμεν ἀσφαλῶς ὅποια τὰ ὅρια τῆς ἐνασκήσεως τῶν προνομίων αὐτῶν τοῦ Βασιλέως, ὀφείλομεν προηγουμένως νὰ ἐξετάσωμεν ὅποσον εἶναι κατ' οὐσίαν τὸ εἶδος τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος, νὰ ἀνατρέξωμεν δὲ καὶ εἰς τὸν σκοπὸν δι' ὃν τὰ τοιαῦτα πρὸς τοὺς συνταγματικοὺς Βασιλεῖς ὑπὸ τῶν λαῶν προνόμια παρεχωρήθησαν.

Οὐσιωδῶς καὶ τὸ ἡμέτερον Σύνταγμα ἐξετάζομενον, ὡς κρυψουσάν ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ τῇ διοικήσει τοῦ ἔθνους θέλησιν, ἀναγράφει, οὐχὶ τὴν θέλησιν τοῦ Βασιλέως, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἔθνους, τὴν διὰ τῶν νομίμων αὐτοῦ ἐξουσιῶν ἐκαστοτε ἐκφραζομένην, οὕτω δὲ μόνον δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ, ὅτι πᾶν ἔθνος ἀπολαύει πᾶς πολιτικῆς αὐτοῦ ἐλευθερίας καὶ αὐτοδιοικήσεως. Καὶ ὅμως τὸ αὐτὸ Σύνταγμα παρέχει τοσαῦτα πρὸς τὸν Βασιλέα προνόμια, ὥστε ὁ εἰς τὸ γράμμα μόνον αὐτῶν ἀφαιρούμενος, δύναται νὰ ἐκλάβῃ πρωτεύουσιν καὶ ἀξίαν ἐπικρατήσεως τὴν βούλησιν τοῦ Βασιλέως, καὶ οὐχὶ τῆς Βουλῆς, καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ ἔθνους ἐξουσιῶν. Οὕτω, εἰρμηνεύσε τὰς περὶ προνομίων διατάξεις καὶ ὁ πρόην τοῦ ἡμετέρου ἔθνους Βασιλεὺς Ὁθων. Εἰς τῶν σπουδαιοτέρων πολιτευομένων ἐθεδαίωσεν, ὅτι καὶ ὡς περιπτώσεις ἀνήντα ὁ Ὁθων πολιτευομένου, ἔχοντες τὸ πολιτικὸν θάρρος νὰ τῷ παρατηρήσωσιν, ὅτι δὲν ἐνεργεῖ συντῶς, ἀλλέγων οὐς αὐτὸς ἤθελεν ὑπουργοῦς, καὶ οὐχὶ τοὺς ὑπὸ τῶν Βουλῶν ὑποδεικνυμένους, καὶ ὅτι διὰ τοιαύτης πράξεως ἀντεστρατεύετο εἰς τὸ πολιτεύμα, ὁ Ὁθων ἐλάμβανεν ἀνὰ χεῖρας τὴν γραφίδα, καὶ τὸ κείμενον τοῦ Συντάγματος, καὶ ἰδοὺ ἀπεκρίνετο τὸ ἄθροον 24 λέγει ρητῶς ὅτι «ὁ Βασιλεὺς διορίζει καὶ παύει τοὺς ὑπουργοὺς αὐτοῦ». Τοσαῦτον δ' ἐπιμόνας ὑπεστήριξε τὴν τοιαύτην γνώμην, ὥστε οἱ ριζειότεροι αὐτοῦ θεδαιοῖσιν, ὅτι μέχρι τῆς τῆς χάριτος τοῦ παυθέντος τὸ ἀνωτέρω ἔθρον, ὡς ἐκ τῆς συνεχοῦς διὰ τῆς γραφίδος ὑποδείξεως, εἶχε προβῇ. Καὶ κατὰ τύπον, εἶχε δικαίον ὁ Ὁθων, τοιαύτην παρέχων ἐρμηνείαν πρὸς τὴν διαπαῖν ἐκείνην, διότι δὲν ἀπέβλεπεν εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ Συνταγματικοῦ πολιτεύματος, οὐδ' ἐπεδείκνυε πόθον ὅπως ἀσχοληθῇ ἐπὶ τῆς μελέ-

της διατάξεων, αίτινες περιείχον και χαρακτηρα περιορισμού. Η τοιαύτη έρμηνεία του πρώην Βασιλέως είναι ήδη γνωστόν όποτον τέμα συνήντησε, και περιττή πάσα έπ' αυτού έρμηνή. Άνεξαρτήτως όμως των συνεπειών της έρμηνείας, ήν ή Όθώνειος Μεγαλειότης άπένειμεν εις τας συνταγματικάς διατάξεις των προνομίων Αυτού, έξετασώμεν ήδη άφηρημένως και κατ' άρχήν, είναι άπερίοριστος ή χρήσις των βασιλικών προνομίων των υπό του Συντάγματος διαγραφομένων, ή συνταγματικώς ενεργοῦσιν οι προς τοιαύτην έρμηνείαν οδηγούντες τους συνταγματικούς Βασιλείς;

Αυτή καθ' ήμάς ή ούσία του συνταγματικού πολιτεύματος, ως συνισταμένη εις τήν θέλησιν του Έθνους, και ουχι εις τήν του άνωτάτου αυτού άρχοντος, αυτή αυτή οδηγεί ήμάς να παραδεχθώμεν ως όρθότεραν γνώμην, ότι ή χρήσις των προνομίων του Στέμματος δεν έξαρτάται εκ της άποκλειστικής θελήσεως του προς δν ταύτα άπενεμήθησαν Βασιλέως, άλλ' εκ του συνδυασμού των πολιτικών περιστάσεων, και της έκαστοτε έκδηλουμένης ή και ύπονουσμένης θελήσεως, της γενικής του Έθνους γνώμης. Όταν ο συνταγματικός Νομοθέτης άνέγραψεν έν τῷ Συντάγματι ότι ο Βασιλεύς διορίζει και παύει τους ύπουργούς του, δεν ήννοεί ν' αναθέσῃ προς τόν Βασιλέα τόν διορισμόν ή τήν παύσιν των Υπουργών, ανεξαρτήτως της θελήσεως του Έθνους, άλλ' ήννοεί και ήννοεί να έπιστήσῃ τήν προσοχήν του Βασιλέως επί της γενικής θελήσεως και μετ' άκριβή αυτής βολιδοσκοπήσιν και τήν δι' αυτής διάγνωσιν της γενικής ταύτης θελήσεως, να προβῇ εις τήν ένασκηπιν του Αυτού άνατεθέντος προνομίου πάσα ανεξαρτήτως διαγνώσεως της γενικής γνώμης ένασκησις του προνομίου αυτού, άντιγράφεται προς αυτήν τήν ούσίαν του συνταγματικού πολιτεύματος, και περιβάλλεται τήν άλουργίδα του αυτοκρατοῦντος δικτάτωρος, ήν πάση δύναμει άπεκρούουσι τὰ συνταγματικά και φιλελεύθερα πολιτεύματα τήν έπιστημονικήν κύρωσιν της άνωτέρω ήμῶν γνώμης παρέχει ο έπιφανέστερος έρευνητής του τελειότερου συνταγματικού πολιτεύματος δ κ. Mill.

« Κατά τὸ άγγλικόν πολιτευμα, γράφει ο έγκυρος ούτος Συγγραφεύς, ο Βασιλεύς δύναται να διορίσῃ ή να διατηρήσῃ οίον θέλει Υπουργόν, και έναυτίον της γνώμης της Βουλής· αλλά τὰ πολιτικά ήθη καθιστῶσιν άργήν τήν τοιαύτην ισχύν, άντικείμενα εις τήν χρήσιν αυτής, και άπαιτοῦντα τήν έπὸ της Βουλής των κοινότητων πλαγίαν ύπδειξιν του διοριστέου προέδρου του ύπουργείου » Τοιοῦτοτρόπως τὰ πολιτικά ήθη καθιστῶσι τήν Βουλὴν ταύτην, τὸ αληθῶς κυρίαρχον Σῶμα του Κράτους, μεθ' όλαν τήν ύπὸ άπόλυτον έκφρασιν του Συντάγματος, δι' οὐ προς τόν Βασιλέα, ως προνόμιον άπονέμεται ο διορισμός και ή παύσις των Υπουργών. Άλλ' ο Mill δεν περιορίζεται εις τας άνωτέρω έκφράσεις· έναλυτικώτερον περιστῶ, τήν

πρακτικήν σημασίαν των προνομίων του Στέμματος. « Ο Βασιλεύς εκλέγει, διορίζει άρχηγόν της κυβερνήσεως, τὸν ύποδειχθέντα υἱὸ τῆς Βουλῆς, και κατὰ τας έκφρασθείσας γενικώτερας αυτής γνώμης και έπιθυμίας. Ο Βασιλεύς διορίζει μετ' αυτόν και επί της συστάσεως του ίδιου πρωθυπουργού, τους διαφόρους ύπουργούς, και οὕτω καταρτίζεται ή άνωτάτη του Έθνους άρχή, ή τας τύχας αυτού διέπουσα ». Και όμως ο μελετών τήν σχετικήν του Συντάγματος διάταξιν, τήν άπονέμουσαν προς τόν Βασιλέα τόν διορισμόν και τήν παύσιν των Υπουργών, δύναται ν' άποδώσῃ προς αυτήν, τήν έρμηνείαν εκείνην, ήν ο πρώην των Ελλήνων βασιλεύς τοσοῦτον έμμόνως απέδιδε.

Έτερος Συγγραφεύς του Συνταγματικού πολιτεύματος, ο Hello, έξετάζων τὰ προνόμια του στέμματος, εκ του συνόλου των έαυτοῦ σκέψεων άποδεικνύεται, ότι συντάσσεται προς τήν γνώμην, καθ' ήν ο συνταγματικός Ήγεμών, ως οδηγόν έν τη ένασκήσει των προνομίων αυτού όφείλει να λαμβάνῃ έπ' όφιν, ουχι τήν έαυτοῦ θέλησιν αλλά τήν του Έθνους, έντεῦθεν δ' επιλέγει διαφέρει ο συνταγματικός ήγεμών, του άπολύτου, δε μόνος δύναται να οδηγῆται εκ του άυταρχικοῦ αξιώματος « Je le veux ».

Είναι αληθές, ότι ο συνταγματικός βασιλεύς κλητῆται και τὸ κληρονομικόν επί της άνωτάτης του Έθνους άρχῆς δικαίωμα των νομίμων διαδόχων αυτού, και έντεῦθεν έξελήβῃ προσέτι, ότι δια των προνομίων, των υπό του συντάγματος αὐτῷ παρεχομένων, ή δύνατο να θεωρηθῇ ως δυνάμενος κατὰ τήν ιδίαν αυτού, να ένασκήσῃ βούλησιν, Άλλ' εὐστόχως ο αὐτός Hello άποκρούει τήν γνώμην ταύτην, δια της έρεύνης των λόγων, δι' οὓς και προς τους συνταγματικούς Ήγεμόνας, άπενεμήθη τὸ εις τους άυταρχικούς ιδίως άρμόζον, της διαδοχῆς του θρόνου δικαίωμα. Η συνταγματική μοναρχία, γράφει, κατέστη κληρονομική, δια δύο και μόνως λόγους· 1) Δια τήν διάσωσιν της τάξεως και της δημοσίας ειρήνης, από των φιλοδοξίων προς άρπαγήν των θρόνων, και προφύλαξιν της τάξεως από των θυελλῶν της έλευθερίας· 2) Δια τήν ένότητα και τὸ διηνεκές της άρχῆς, άτινί εἰσιν άπαραίτητα προς έκτέλεσιν των νόμων και προς πρόληψιν των κινδύνων, οὓς συνήθως επάγουσιν, αἱ κυβερνητικαὶ μεταβολαί. (1) Ο εἶος των λαῶν είναι μακρός, εκάστη δμῶς γενεά, ίνα διανύσῃ τὸν έαυτῆς βίον, δεν έχει εὐμὴ τὸ βραχύτατον διάστημα της ζωῆς των ατόμων, άτινι τήν άπαρτίζουσιν. Έντεῦθεν ή κοινωνική σοφία, καθ' όσοντες δεσποῖν ίσον προς τήν διαρκείαν του χρόνου της υπάρξεως των λαῶν, όπως δια της έδικαιόπου διαδοχῆς, διατηρῶσι πολιτικῶν ὑ-

(1) Du régime constitutionnel par Hello formes du gouvernement du roi Ch. I.

παρξιν, οὐδαμῶς ἄλλως δυναμένην νὰ ὑπάρξῃ, καὶ ἤτις ἄνευ αὐτῆς τὸ Ἔθνος θὰ ὠμοιάζεε πρὸς τὸ μυθολογικὸν πλοῦτον τῶν Ἀργοναυτῶν, ὅπερ οὐδ' ἔχνος τῆς ἀρχικῆς αὐτοῦ κατασκευῆς διετήρησεν, ὡς ἐκ τῶν πολυαριθμῶν αὐτοῦ ἐπισκευῶν. Ἰδοὺ οἱ λόγοι, ἥδι' οὗς εἰς τοὺς συνταγματικούς βασιλεῖς, ἐχορηγήθη καὶ τὸ δικαίωμα τῆς διαδοχῆς· εἰσὶ λόγοι ὅλως ἐθνικοί, καὶ ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τῶν λαῶν καθιερωθέντες, οὐχὶ δ' ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῶν Ἡγεμόνων, ὅπως ἐξ αὐτοῦ ἀντλήσωσι τὸ δικαίωμα, ὅπως οὗτοι εἰς τὴν γνῶμην τοῦ Ἔθνους, ὑποκαθιστώσι τὴν ἰδίαν ἐαυτῶν θέλησιν· τοῦναντίον ὀφείλουσι νὰ συναισθανθῶσιν, ὅτι ἡ οὐσία τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος συνίσταται εἰς τὴν θυσίαν τῆς ἡγεμονικῆς θελήσεως, πρὸ τῆς γνώμης τοῦ Ἔθνους, καὶ τῶν νομίμων ἐξιώσεων τῶν λαῶν, ὧν ἐτάχθησαν ἀρχιπροστάται καὶ ἡγήτορες. Δέον οἱ συνταγματικοὶ Ἡγεμόνες, ὡς θρίαμβον αὐτῶν νὰ θεωρῶσι, τὴν ἐξουδετέρωσιν τῶν προσωπικῶν αὐτῶν ἐξιώσεων, ἀπέναντι τοῦ Ἔθνους, διότι οὕτω δύνανται ν' ἀποφύγῃ καὶ τὴν εὐθύνην, τῶν μὴ ἐθνικῶς ὠφελίμων πράξεων τῶν Κυβερνήσεων, καὶ οὕτως ἐξηγεῖται λογικῶς, ἡ ὑπὸ τοῦ Συντάγματος παρεχομένη αὐτοῖς ἐλλειψὶς πάσης εὐθύνης. Ἄν ὁ Νομοθέτης ἡνόκει ν' ἀναγράψῃ τοσοῦτον σπουδαῖα προνόμια πρὸς τοὺς Ἡγεμόνας, ὅπως ἐξασκῶσιν αὐτὰ, κατὰ τὴν ἰδίαν ἐαυτῶν βούλησιν, ἤθελεν ἐκληφθῇ προφανῶς παράφρων, ὡς ἀπαλῶσων πάσης εὐθύνης, τὸν ὅλας τὰς ἀνωτέρω τοῦ Κράτους ἐξουσίας, διὰ τῆς παροχῆς τοσοῦτων προνομίων, ἐνεργούντα καὶ διατάσσοντα.

(ἐκολουθεῖ)

Δ. ΣΩΜΕΡΙΤΗΣ.

ΠΑΡΑΠΤΩΜΑ ΚΑΙ ΤΙΜΩΡΙΑ

ΤΩ ΦΙΛΑΤΩ ΦΙΛΩ.

ΑΔΕΞΑΝΔΡΩ ΚΑΡΑΜΠΙΝΗ.

τὸ ἱστορῆμα τοῦτο ἀνατίθειν

Ὁ συγγραφεὺς

Α.

Αἱ Ἀθῆναι πρὸ τριακονταετίας δὲν ὠμοιάζον ποσῶς πρὸς τὰς σημερινὰς Ἀθῆνας. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ μικροῦ βασιλείου ἀπέπνεε βεβαίως καὶ τότε τὸν ἐλευθέρον ἀέρα ἐλευθέρας γῆς, πλὴν δὲν εἶχον ἐντελὲς ἀπ' αὐτῆς ἐξελιφθῇ τὰ τεκμήρια τῆς ζοφερᾶς δουλείας, ἣν ἐπὶ τέσσαρας αἰῶνας ὑπέστη τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος. Ὁ σιδηρόδρομος, ἡ τὸ ἀερίοφως, τὰ πολυτελῆ καὶ καλλιμάρμαρα μέγαρα, ὁ καλὴ γραφὸς, αἱ καθημεριναὶ ἐφημερίδες, πάντα

ταῦτα τὰ ἐξωτερικὰ δείγματα, τὰ διακρίνοντα τὰς πόλεις τῶν πεπολιτισμένων τοῦ κόσμου χωρῶν, ἐντελὲς ἐλείπον. Βεβαίως μὲν πρὸς τὴν Ἀσίαν, ἀλλ' ἡ πρὸς αὐτὴν ἀφομοίωσίς μας, δὲν εἶχεν ἐτι τελεσθῇ· ἤμεθα εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς πορείας μας, καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς πορείας μας ταύτης μετὰ δισταγμοῦ ἐχώρουν τὰ πρῶτα βήματά μας. Διεφαίνετο, οὕτως εἶπεῖν, ψηλαφητὸς ἐκ τῶν ἐθίμων ἡμῶν, ἐκ τῶν ὀνομασιῶν τῶν συνοικιῶν, ἐξ αὐτῆς ἐτι τῆς γλώσσης ἡ πολυχρόνιος μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν συμβίωσίς μας.

Ὁ Τουρκισμὸς, τὸ διαλυτικὸν τοῦτο στοιχεῖον, τὸ ἀδυνατήσκει νὰ δημιουργήσῃ διαρκές τι καὶ στερεόν, ὅπου καὶ ἐὰν ἐπάτησαν οἱ ἀποτρόπαιοι αὐτοῦ ποῦς, κατεμάραντο καὶ ἐστεῖρυσεν πᾶσαν ζωτικὴν ἐκμάδα. Ἐκεῖ, ἐπου πρότερον ἐκείντο καλλίφυτοι κλιτύες, εὐκαρποὶ πεδιάδες ἡ δασώδεις κοιλάδες, ἐπικράτει ἡ σιωπὴ καὶ ὁ ζόφος. Τοῦ βαρβάρου τούτου τῆς Ἀσίας δεσπότης ὁ μόνος προορισμὸς ὑπῆρξε πάντοτε ν' ἀποξηραίνῃ, νὰ ἐρημώσῃ. Ἐξόχος δὲ εἰς τὴν τέχνην τῶν βασάνων καὶ τῶν κακώσεων ἐπέπιπτεν ὡς θεομηνία, ὡς μᾶστιξ ἀκράτητος καὶ φόβερός ἐπὶ τῶν κατακτηθεισῶν χωρῶν, ἐξ οὗ καὶ ἡ καταπληθικὴ τῶν πληθυσμῶν ἀρζιωσις. Οὐδὲν λοιπὸν παράδοξον ἐὰν ἐναργέστερον κατεφαίνετο ἐν τῇ παροιμιᾷ εἰς ἐπ' ἀφορίαν τῆς Ἀττικῆς γῆς, ἡ ἐκεῖθεν ἀπαισία τοῦ βαρβάρου διαβάσις.

Θὰ ἐγράφομεν ὁλόκληρον βιβλίον, ἐὰν θέλομεν νὰ ἐξιτορήσωμεν καὶ νὰ περιγράψωμεν τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν ἐπανάστασιν. Τοῦτο οὐδὲν πρὸς προτιθέμεθα, μὴ ἐπιθυμοῦντες νὰ παρεκτραπῶμεν τῆς ὁδοῦ, ἣν ἡ ἱστορία, τὴν ὁποῖαν μέλλομεν ν' ἀφηγηθῶμεν, ἡμῖν ἐχάραξε. Τοῦτο μόνον θέλομεν προσθέσει, ὅτι, ἐὰν τὰ πάντα οἱ Τοῦρκοι κατέστρεψαν, τὴν φύσιν δὲν ἥδυνήθησαν νὰ μεταβάλλωσι καὶ διὰ τοῦτο ἡ διαύγεια τοῦ κύματος τῆς θαλάσσης καὶ τὸ κυανόχρουν τοῦ οὐρανοῦ μας ἀπέμειναν ἀλώβητα καὶ ἀθικτα ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ αὐτῶν καλλονῇ, ὡς ἦσαν καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Περικλέους.

Ἦτο Μάιος τοῦ 1846· ἦτο νύξ ἐξ ἐκείνων τῶν ἐαρινῶν νυκτῶν, ἃς θεᾶται τις μόνον ἐν Ἑλλάδι, πρὸ πάντων δ' ἐν Ἀθήναις, ὑπὸ τὸν ἀπέραντον τῆς Ἀττικῆς ὀρίζοντα. Ἡ σελήνη ἐλαμπεν ἐπὶ τοῦ στερεώματος· τοσαύτη δὲ ἦτο ἡ διαύγεια τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε οὐ μόνον τ' ἀντικείμενα προσελάμβανον μείζονας διαστάσεις, ὥστε ὑπὸ μεγεθυντικῆς ὕψους διορώμενα, ἀλλὰ καὶ προσήγγιζον ἐπὶ τοσοῦτον εἰς τὴν ὄρασιν, ὥστε ἐσμιχύνετο τρόπον τινὰ ἡ φυσικὴ αὐτῶν ἀπόστασις. Ἄς μὴ ἐκληφθῇ δὲ τὸ τοιοῦτον ὑπερβολή, διότι οὐδὲν πρὸς τὴν πραγματικὴν ἀφίσταται. Τοιαύτη εἶναι ἡ παρὰ τὴν ἀφορίαν γοητευτικὴ τῶν Ἀθηνῶν φύσις, τοιαύτη ἡ λεπτότης τοῦ αἵρος τῆς, τοιαύτη ἡ μαγεῖα τοῦ οὐρανοῦ τῆς. Οὐδὲν λοιπὸν ἀπορον ἐὰν τὸ εὖδρος τοῦτο ἐξελίξαιτο ἡ τέχνη πρὸς τὴν φύσιν ἀγωνιζομένην, ὅπως ἐπ' αὐτῇ

τοῦ στήσι· τὸ ἐπιφανέστατον τῆς νίκης τῆς τρά-
καιον, τὸν Παρθενῶνα.

Οἱ Ἕλληνες, μὴ ἔχοντες ἴσως κατ' ἐκείνην
τὴν ἐποχὴν σύγχρονόν τι ἑξαίσιον, νὰ μνημονεύωσι
καὶ ἐφ' ᾧ νὰ καυχῶνται, προσέφευγον, ὥστε παρ'
αὐτῶν θάρρος καὶ ἰσχὺν ἐξαιτούμενοι, εἰς τὴν ἀ-
νάμνησιν τῆς παρελθούσης δόξης καὶ μεγαλείου
τῶν τὰ δὲ σωζόμενα τούτων μνημεῖα, μετὰ θρη-
σκευτικῆς ἐπιμελείας, ἠγαθύντο παρ' αὐτῶν καὶ
ἐλατρεύοντο. Ὁμοιάζον ὡς πρὸς τοῦτο τοὺς ἁ-
ριστοκράτας ἐκείνους, οἵτινες, γυμνοὶ, γυμνοτάτοι
παριστάμενοι, θέλουσι νὰ καλύψωσι τὴν πενίαν
τῶν διὰ τῶν πράγματι πολυτελῶν ἱματίων τῶν
προγόνων τῶν. Ἡ συχνὴ λοιπὸν ἐπίσκεψις εἰς
τὰ μνημεῖα ταῦτα ἦτό τι συνηθὲς καὶ σχεδὸν
ὕποχρεωτικόν. Πολλάκις δὲ δλόκληροι οἰκογένειαί
μετὰ τῶν φίλων καὶ οἰκείων ἀνέβαινον εἰς τὴν
Ἀκρόπολιν, πρὸ πάντων δὲ τὴν νύκτα, καθ' ἣν
τὸ θέαμα ἐστὶ μεγαλοπρεπέστερον, ἐστὶ γοητευτε-
κώτερον παρίσταται. Τὴν νύκτα, τὴν φωτισμένην
ὑπὸ τῆς Σελήνης, τὰ πάντα λαμβάνουσιν ἐπιση-
μότερον οἰοῦναι χαρακτῆρα, καὶ ψυχρὰ καὶ ἀφωνα
ἐκεῖνα μάρμαρα, τὰ λεῖψανα ἐκεῖνα τοῦ παρελ-
θόντος φαίνονται λαμβάνοντα κίνησιν καὶ γλῶσ-
σάν καὶ φωνάζοντα—ἡ Ἑλλάς ῥῆ καὶ θά ῥῆσθ.

Ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως λοιπὸν κατ' ἐκείνην τὴν
νύκτα συνέβαιnen ἡ ἀκόλουθος σκηνή. Ἐπὶ τοῦ
διχασθέντος ὑπὸ τῆς βολῆς τοῦ χριστιανοῦ καὶ
σεπτελίτισμένου Μοροζίνη Παρθενῶνος καὶ ἐπὶ τῆς
δυτικῆς αὐτοῦ πλευρᾶς ἐκάθηντο νέες καὶ νέα καὶ
συνδιελέγοντο ἀποχωρήσαντες ἐκ τῆς ἐπιλοίπου

συνωδείας τῶν. Ἡ νέα εἶχε τὸ ἀνέστημα, ὕψηλόν καὶ λεπτο-
φρῆς, κυκλῶν τοὺς ὀφθαλμούς, εὐθείαν καὶ ὀλως
ἐλληνικὴν τὴν ῥίνα, δασεὶ δὲ καὶ κασπαρχόρους
τοὺς πλοκάμους. Ἦτο τύπος καθάρος Ἑλληνί-
δος, ἐν τῶν ὑποδείγματων ἐκείνων, ἀτίνα ἀντέ-
γραψεν ὁ Φειδίας. Ἦτο ὠραιότης τέλει, γόνισσα
ὠραιότης. Τοσαύτην δὲ ἡδύτητα τὸ μεδίσματα καὶ
τὸ βλέμμα τῆς ἐξέπεμπον, ὥστε ἀδύνατον ἀπὸ
παντός τὸ πρῶτον αὐτὴν θεωμένου νὰ μὴ ἀπο-
σπῇ τὸν θυμὸν αὐτοῦ τὸ ἐπιφώνημα· Ἑλένη ἐ-
καλεῖτο καὶ Ἑλένη ἦτο. Ὡς λαμπρὰ ἴσταντο, ὡς
λαμπρὰ ἔφρεγγεν.

Ἡ Ἑλένη Εὐγενιάδου ἦτο ἡ καλλονὴ τῶν Ἀ-
θηνῶν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν παντοῦ, δ' ἔθαυ-
μάζετο καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐπεθυμείτο, διότι ἐκτός
τῆς ὠραιότητός τῆς καὶ τῆς ἐπιμελετημένης ἀ-
νατροφῆς τῆς ἦτο καὶ πλουσία καὶ ἐπομένως νύμ-
φη περιζήτητος. Ἡ δυστυχὴς ἀπώλετο τὴν μη-
τέρα τῆς μικρὰ ἐτι οὖσα, ἡ δὲ πατὴρ τῆς, μὴ
θελήσας νὰ συνάψῃ δεύτερον γάμον, ἀφωσιθῆ
ὅλως εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῆς μονογενοῦς τοῦ Ἑ-
λένης, συγκεντρώσας ἐπ' αὐτῆς καὶ μόνης πᾶσας
αὐτοῦ τὰς μερίμνας, πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἀγάπην. Ἡ
παλαίπωρος ἦτο, ὡς εἶπομεν, ἐκ μητρὸς ὀρφανή,
ἡ δ' ἑλλείψις τῆς μητρὸς, προκειμένου ἰδίᾳ περὶ
νεανίδος, εἶναι στέρησις ὀλεθρία, κενὸν δυσπλη-

ρωτον. Πλὴν ἡ ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ παρουσία τῆς
ἀγαθῆς Μαρίας, πρεσβυτέρας ἀδελφῆς τοῦ πα-
τρός τῆς, Ἑλένης, ἀνεπλήρου ἐν μέρει τὴν ἑλλεί-
ψιν παύτην.

Ἡ Μαρία ἦτο σύζυγος πλοιάρχου τινός, ἀπο-
λεσθέντος ἐν τινὶ τρικυμίᾳ ἐκ τοῦ συνοικεσίου
δὲ τούτου μὴ γεννηθέντων τέκνων, αὐτῆς καὶ τῆς
σαρκαντούτιδος ἡδὴ τῆς Μαρίας, καὶ μὴ ἐπιθυ-
μοῦσης, δεύτερον γάμον νὰ συνάψῃ, ἀφού μάλιστα
ἐτελεύτησε τῆς Ἑλένης ἡ μήτηρ, ἐπέστρεψεν εἰς
τοῦ ἀδελφοῦ τῆς τὴν οἰκίαν καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐ-
ργαίαν καὶ τὴν ἐποπτεῖαν ἐπὶ τῆς ἀπορφανεύει-
σης Ἑλένης.

Ὁ Ἀντώνιος Εὐγενιάδης, ὁ πατὴρ τῆς ἐκ λόγῳ
νεανίδος, ἦτο ἔμπορος οὐ αἰ ὑπιδέσεις ἐδίδου αἰ-
σίως. Μετριοπαθὲς καὶ οὐχὶ ἀπληστος, εὐσυνείδη-
τος καὶ νουεχὴς, καίτοι μὴ κάτοχος εὐρείας μα-
θῆσως, ἐκέκτητο τὴν σύμφητον, αὐτῶς εἰπεῖν, ἐ-
κείνην ὀδυρόκειαν, ἥτις τὸν Ἕλληνα ἀναδακνύει
τὸν πρῶτον ἔμπορον τοῦ κόσμου. Ἐπὶ τοιοῦτους
λοιπὸν αἰῶνας ὁ Ἀντώνιος ἐπεσώρευσε σημαντικὴν,
ἀναλόγως τῶν τότε Ἀθηνῶν, περιουσίαν, ἣν, ὡς
εἰκός, ἀφίερει καὶ ὠοῖεν ἅπασαν ὑπὲρ τῆς φιλαδέ-
φης τοῦ Ἑλένης. Εἰς τοιοῦτον δὲ σημεῖον παρί-
στη, ὥστε καὶ ἡ Ἑλένη, ὑπὲρ τὸ δέον τεθωπευμένη
κατέστη, ὡς θὰ ἔλεγον οἱ Ἰάλλοι, ἐμφανὲς γαίε.
Ταῦτα ἦσαν ἐν ὀλίγοις τὰ περὶ τὴν Ἑλένην.
Καθ' ἣν ἐποχὴν ἀρχεῖται ἡ ἀφήγησις ἡμῶν, ἡ ἡ-
ρωὶς τοῦ ἱστορήματος τούτου ἦτο εἰκοσάετις, ἡ ὀ-
λως συμπληρώσασα τὰς σπουδὰς τῆς καὶ ἀετοῦ
πρὸς γάμον· καίτοι δὲ πολλῶν μνηστῶν παρου-
σιασθέντων, οὐδεὶς μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς δε-
κτός ἐγένετο.

—Ἑλένη, ἡ μάλλον δεσποσύνη Ἑλένη, —ἐλε-
γεν ὁ παρὰ ταύτῃ καθήμενος νέος, συνεχίζων, ὡς
φαίνεται, προηγουμένην τοῦ ἡμιλίαν περὶ τῆς Ἀ-
κροπόλεως, βεβαίως λαμπρὸν καὶ θυμώσιον εἶναι
τὸ θέαμα, ὅπερ παρίσταται κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν
πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας, καὶ εὐχαριστῶ, διότι ἡ-
δοκῆσατε νὰ με συμπεριλάβετε εἰς τὴν εὐγενὴ πρόσ-
κλησίν σας.

—Οὐδόλω, Κύρια Θάνα, ἀπεκρίνατο ἡ νεανίς
μετὰ συνεσταλμένου καὶ πείσμονος κᾶπως τρόπου.
Ἵμεῖς εἰσθε εἰς ἐκ τῶν συχνάζόντων τὴν οἰκίαν
μας· σας ἐσύστησαν θερμῶς πρὸς τὸν πατέρα μου,
καὶ εἰσθε εἰς ἐκ τῶν φίλων αὐτοῦ· ὀφείλομεν λοι-
πὸν νὰ σας παρακαλέσωμεν νὰ ἔλθετε καὶ ὑμεῖς
μετὰ τῶν ἄλλων.

—Σας εὐχαριστῶ, ὑπέλαθεν ὁ νέος, σας εὐ-
χαριστῶ, Κύρια Ἑλένη, διότι πράγματι μοὶ ἐ-
δικατε ἀφορμὴν νὰ ἰδῶ ὅτι δὲν ἀγνώριζον πλὴν
σας ἐμολογῶ ὅτι τὸ εἶδος τούτου θέαμα ἐπὶ ἡ-
γεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ μου δύο ἀντίθετα αἰσθήμα-
τα—θαυμασμὸν καὶ λύπην.

—Ἀλλὰ διατί τὴν λύπην, Κύρια Θάνα; δὲν δύ-
ναμι νὰ ἐννοήσω.

—Διότι, ὁρῶν τὰ ψυχρὰ ταῦτα μάμαρα, ἀναπολῶ τὴν ἐπιχρῆν, καθ' ἣν ἔζων οἱ ἐγείραντες ταῦτα, ἔκείνοι, οἵτινες διὰ τῆς παρουσίας των, διὰ τῆς πνοῆς των, διὰ τῆς φωνῆς των παρεῖχον ζωὴν καὶ εἰς αὐτά. Πλὴν ἔκείνοι οἱ γίγαντες παρῆλθον ἀνεπιστρεπτει, ταῦτα δὲ μόνον ὑφίστανται ἵνα μαρτυρῶσιν ἀπ' ἐνός μὲν τὸ ἐφήμερον τοῦ βίου, ἀπ' ἐτέρου δὲ τὸ ἀγήρατον τῆς δόξης.

—Ω! ὦ! ἀπήντησεν ἡ Ἑλένη, γελῶσα ὁμῶς γελῶσα οὐχὶ ἐκ τῆς χαρᾶς γενόμενον· ὑπὸ ποίῳν ζοφερῶν ἰδεῶν κατελήφθητε ἀπόψε, Κύριε Θάνατε!

—Ἐχετε δίκαιον, ὑπέλαβεν ὁ νέος μελαγχολικῶς ὑποκειδὼν, καὶ μὲ συχωρεῖτε ἄν τὸν ἀνέφελον ὀρίζοντά σας ἠθέλησα πρὸς στιγμήν νὰ σκιασῶ διὰ τῶν νερῶν, ἅτινα ἐνίοτε καλύπτουσι τὸν ἰδικόν μου. Ἐχετε δίκαιον καὶ ἄς μεταβάλωμεν ἐμιλίαν. Ἀνεγνώσκατε λοιπὸν τὸ τελευταῖον μυθιστόρημα; Τί ἀνκείρουσιν αἱ ἐσχάτως ἀφίχθεσαι ἐξ Εὐρώπης ἐφημερίδες τοῦ συρμού;

—Εὐχαριστῶ, ὑπέλαβεν ἡ Ἑλένη, κάπως περὶ χαλεπῶς ἐκ τῶν λόγων τοῦ Θάνατος, εὐχαριστῶ, διότι μὲ ἐλαμβάνετε ὡς μόνον περὶ συρμῶν καὶ μυθιστορημάτων ἀσχολουμένην εὐχαριστῶ, ἀλλὰ δὲν περιέμεναν τοσοῦτον ἐπιπόλαιον νὰ μὲ θεωρῆτε.

—Ὅχι, ὄχι, ὑπέλαβεν ὁ Θάνατος διὰ θερμῶ καὶ πειστικῶ τρόπου, μὴ παρεξηγῆτε τοὺς λόγους μου· δὲν εἶπα; ἐλαμβάνω ὡς ἐπιπόλαιον, ἠθέλησα μόνον νὰ στρέψω τὴν ἐμιλίαν μας ἐπὶ παιδρῶν ἀντικειμένων, ἀπὸ τοῦ μοι παρεπενέθητε ὅτι ἐπώδυνοι καὶ ζοφεραὶ ἦσαν αἱ ἐκφράσεις μου.

—Ἀπὸ εἰς οὕτως, ὑπέλαβεν ἡ Ἑλένη, παρουθεῖσα ὑπὸ τῶν λόγων καὶ τῶν διαμαρτυρησέων τούτων, ἀπὸ εἰς οὕτως, οὐδόλως ἐπιμένω, ἀλλὰ πρὸς ἔτι τελειότεραν ἀποδείξιν, εἰπέτε μοι, περὶ καλῶ, δικτὶ τοσοῦτον ζοφεραὶ ἦσαν πράγματι κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν αἱ ἰδέαι σας, κύριε Θάνατε;

—Διότι, ὑπέλαβεν ἔκείνος, μετὰ μελαγχολικοῦ καὶ συγκεκινημένου ὅρους, διότι ὁ ἄνθρωπος ἐκ τῶν περιστοιχιζόντων αὐτὸν ἀντικειμένων, ἐκ τῶν περιπετειῶν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, ἀρύεται παραδείγματα, ἅπερ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὰς ἰδίας του περιπετείας ἐφαρμύζει. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐγὼ, βλέπων τὰ λείψανα ταῦτα τοσοῦτου παρελθόντος μεγαλείου, τοσαύτης δόξης, ἐκφρασθείσης ἤδη, ἐνθυμοῦμαι τοὺς ἀπολεσθέντας γονεῖς μου, τὴν κατερειπωθεῖσαν οἰκίαν μου, τὴν στενάζουσαν πατρίδα μου, τὴν σχεδὸν πενίχρην μου, τὴν ἐρήμωσιν μου, καὶ κλαίω καὶ στενάζω.

—Ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀπελπίζησθε, μεθ' ἡδός καὶ παρηγόρου ἐνδιαφέροντος ὑπέλαβε συγκινηθεῖσα ἡ Ἑλένη, δὲν πρέπει, κύριε Θάνατε, νὰ καταλαμβάνησθε ὑπὸ τοιούτων λογισμῶν. Ἐχετε βεβαίως δίκαιον, διότι ἀπωλέσατε τοὺς γονεῖς σας, διότι ἐγκατελείψατε τὴν πατρίδα σας, ἀλλ' ἀπ' ἐτέρου ὅλοι εἶσθε ὑπολήπτονται, ὅλοι εἶσθε ἀ-

γαπῶσιν. Ἐὰν δὲ ἡ συμπάθεια ἀπάντων δὲν δύναται ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ἀγάπην τῶν γονέων, δύναται ὁμως κάπως νὰ παρηγορήσῃ τὸν ὑπὸ τῆς τύχης ἀπηνῶς διωχθέντα.

—Ἐχετε δίκαιον, Κυρία Ἑλένη, ὑπέλαβεν ὁ Θάνατος, ἔχετε δίκαιον, προσέθηκε κινῶν τὴν κεφαλὴν τοῦ ὡσεὶ δισταζόν, ἀλλὰ τίς θέλετε ν' ἀγαπᾷ τίς θέλετε νὰ παρηγορήσῃ, τίς πρὸς τὸν ἔρημον, πρὸς τὸν δυσταχοῦντα θέλετε νὰ τείνῃ τῇ βοηθείᾳ τὴν χεῖρα; Ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ, προσέθηκεν ἁμέσως μεταμεληθεὶς, ὡς φαίνεται, ἐπὶ τοῖς λόγοις του τούτοις, οἵτινες ἠδύναντο νὰ θεωρηθῶσιν ὑπὸ τῆς Ἑλένης ὡς ἐκφαινόντες ἀμφιβολίαν περὶ τῶν φιλανθρώπων αἰσθημάτων της, συγχωρήσατέ με, κυρία Ἑλένη συγχωρήσατέ με, διότι περὶ ὑμῶν καὶ περὶ τῶν εὐγενῶν καὶ ἀδρῶν αἰσθημάτων σας αὐδόλω; ἀμφιέχλον. Καὶ λαβὼν τὴν χεῖρά της, πρὸς μείζονα ἐκίσχυσιν τῶν λόγων του περιπαθῶς τὴν ἐθλίψεν εἰς τὴν ἰδικήν του, ἱκετευτικῶς ἐμβλέπων πρὸς τὴν Ἑλένην καὶ προσδοκῶν οὐ μόνον τὴν ζητούμενην συγγνώμην, ἀλλὰ καὶ τι περισσότερον, τὸ ὅποιον προέδιδον τὰ φλογερὰ βλέμματά του.

Ἡ Ἑλένη, καταληφθεῖσα καὶ ἐκείνη ὑπὸ ἀπεριγρᾶπτου συγκινήσεως καὶ πᾶθους, δὲν ἀπέσυρε μὲν τὴν κρατομένην ὑπὸ τοῦ Θάνατος χεῖρά της, πλὴν ἐσιώπη μὴ δυνάμενη ν' ἀρθώσῃ λέξιν. Ἡ Ἑλένη διήρχετο μία-ὦν κοισίων ἐκείνων στιγμῶν, καθ' ἃς διὰ παντός ἀποφασίζεται ἡ τύχη μιᾶς γυναικός· ὅτε δὲ αὕτη ἀνέλαβεν ἐκ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἄλλοφροσύνης καὶ ἤρξατο λαλοῦσα πρὸς τὸν Θάνατον, ἐνῶ δὲ ἴσως ἡτοιμάζετο ν' ἀποκαλυφθῇ ἀμφοτέρων τῶν καρδιῶν των τὸ μυστήριον, ἀκτήχησαν πλησιάζοντα τὰ βήματα τῶν προσερχομένων συνεταίρων των, οἵτινες διέκοψαν, ὡς εἰκός, τὴν συνέντευξιν ταύτην καὶ ἐξήγγαλον τὸ ζεῦγος τοῦτο ἐκ τῆς οὐρανίας ἐκστάσεώς του.

Ὁ Θάνατος καὶ ἡ Ἑλένη ἡγαπῶντο καὶ δὲν τὸ ἐγίνωσκον, διότι οὐδεὶς αὐτῶν πρὸς τὸν ἄλλον τὸ εἶχεν ἔτι ἐκμυστηρευθῇ.
(Ἔπεται συνέχεια).

Φ. KAPFER

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΕΡΡΑΣ

Ἡ Ἑνετία καὶ ἡ Γενουή, τὰ βλέμματά αὐτῶν ἐστραμμένα εἶχον ἀείποτε πρὸς τὴν Ἀνατολήν, ἀλλ' ἡ πρώτη ἠδυνήθη νὰ κάμῃ σπουδαίως κατὰκτῆται. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων λαῶν ὑπῆρξεν ὁμως ἐμφυτος ἡ ἀμιλλὰ ἐκείνη, δι' ἣν ὁ ἄνθρωπος ἀφίνει ἐπὶ τῆς διαδόσεως τοῦ ἔργου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων ὑπῆρξεν ἐμφυτος ἡ φιλοτιμία ἐκείνη, δι' ἣν τὸ μεγαλεῖον τῆς πατρίδος στερεοποιεῖται, καθότι πάντοτε

σχεδόν κύριον ιδανικόν είχαν. ὁ εἰς νῆα φανήσας
νώτερος τοῦ ἄλλου καὶ, ἐν ἀνάγκῃ, διὰ θυσίων
Ἡ Ἑνετικὴ δημοκρατία ἦτο ὁκτώσχη, ἡ ἡγεμονία
καὶ συνετωτέρα ἀμα, ἐκείνης τῇ, Περσούης. Ἡ ἐ-
λευθερία τῶν πολιτῶν αὐτῆς ἀλληθεστέρα καὶ ἀ-
σφαλεστέρα.

Καὶ οἱ Γενουαῖοι εἶχον ἐνθουσιασμόν διὰ τὴν
ἐλευθερίαν, τοῦ ὅπερ ἐκάλουν αὐτοῦ, ἀξίου πολ-
λῶν ἐσθλῶν. Ἡ ζήλοστίς καὶ φιλοτιμία αὐ-
τῶν, πολὺ συνετέλεσαν ὅπως εἰς τὸ μέγα κλεῖτον τῆς
Διαφόρους νήσους κατέσχον ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει
καὶ διαφοροῦ, ἀλλὰ, πῶς ἐν τῷ Βυζαντίῳ πόντῳ
ἐκυριεύσαν, ἀλλὰ δ' ἡδονήθησαν νὰ ἀποκτήσωσι
καὶ τινὰς ἐκκληνικάς πύλεις, ἐν τῇ στερῇ. Ἡ κα-
λειτέρα αὐτῶν κτήσις, ἡ μὲλλον ὁ τόπος, ἐκεῖνος,
ὃν ἐκυριεύσαν καὶ διετήρησαν ἐπὶ περισσότερον
χρόνον, ἦτο ἡ Χίος, τὴν ὁποίαν πάντοτε τὴν εἰ-
χον προὐθελοῦσι οἱ Ἑνετοί. Ὅτε κατὰ τὸν δε-
κάτον αἰῶνα οἱ Γενουαῖοι συνεδράμουν τὸν
Μιχαὴλ Παλαιολόγον καὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐκ-
δίωξιν τῶν Ἑνετῶν καὶ Γάλλων, οὗτινες κατέσχον
πόλεις ἐκκληνικάς καὶ νήσους τοῦ Αἰγαίου, ὁ
Βυζαντινὸς αὐτοῦ, Αὐτοκράτωρ, ἔδωκε τῇ Γενούῃ,
πρὸς ἀποζημίωσιν, τὴν Χίον (1298), ἣν κατόπιν,
ἀπορροῦντος τοῦ γενουαῖκου ἐμφυλίου πολέμου
ἀπώλεσεν. Ἀλλ' ἀμα ἐπὶ νῆα ἦλθε καὶ πῶς ἡ πᾶσις,
ἐστρέψαν ἀμέσως τὰ βλέμματα οἱ Γενουαῖοι εἰς
τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος, ἀφίνοντες κατὰ
μέρος παρὰ πονὰ καὶ ἀντιζήλια. Διὸ τῷ 1346
οἱ γενουαῖοι Γρυμάλδα, Ριουστινιάνκι, Σέρρα καὶ
ἄλλοι, καίπερ εἶχον παρὰ πονὰ, ἰδίαις δαπάναις
ὥπλισαν εἰκοσὶ καὶ ἑννέα πλοῖα, καὶ, ὑπὸ τὴν
ἀρχηγίαν τοῦ Σιμωνίου Βενιάζου, ἀνδρὸς γενναί-
ου ἀλλ' οὐχὶ εὐπατρίδου, ἀπῆλθον τῆς πατρίδος,
οὐχὶ πρὸς ἐκδίωξιν τῶν συμπολιτῶν τῶν, ἀλλὰ
πρὸς δόξαν καὶ κλέος τῇ κοινῇ αὐτῶν πατρί-
δος. Πορευθέντες δὲ εἰς τὸ Αἶγατον, κυρίως ἀπέ-
βλεψαν, κατὰ διαταγὴν τῆς κυβερνήσεως τῶν,
εἰς τὴν Χίον, ἣν κατέλαβον καὶ διετήρησαν δὲ τὴν
ἐπὶ αὐτῇ, κυριαρχίαν, ἐν εἰδεί μετοχικῇ, ἐταίρι-
ας, ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Ἰουστινιάνων. Ἀποκούσας
δὲ κατέλαβον τὴν Φώκαιαν, ἐν ᾧ ἑτέρους Γενουαῖος,
ὁ Κἀταλούζιος, πρὸ τινων ἐτῶν, εἶχε κυριεύσει
τὴν Ἀἴλιον. Οὕτω κατὰ τὸν αἰῶνα ἐκεῖνον, οἱ
Γενουαῖοι συνεπλήρουν τὴν δόξαν τῆς Βυζαντι-
νῆς αὐτοκρατορίας.

Ἡ Χίος ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Γενουαίων ἀ-
πῆλκε πασῶν τῶν τιμῶν τῆς γενουαϊκῆς δη-
μοκρατίας. Διαφοροὶ Γενουαῖοι ἡγόρασαν κτήματα
καὶ συνευχθίσαν μετὰ ἐλλήνων. Οὕτως οὐχὶ
ὀλίγα τῶν τέκνων τούτων, ἐτίμησαν τὴν Ἑλλά-
δα, ὑπὲρ ἧς ἐπολέησαν ἀμα δὲ ἐκρημίσαν τὴν ἐλ-
ληνικὴν γραμματολογίαν. Μεταξὺ τούτων, συγ-
καταλέγονται καὶ οἱ Σέρρα.

Ὁ οἶκος τῶν Σέρρα—ὡς, ἀπέδειξε δι' ἐπισή-

μιων ἐγγράφων καὶ μαρτυριῶν ὁ Καίσαρ Masini,
ἐκ τῆς αὐτοῦ ιστορίας πραγματεύει, ἐν τῇ σελ. 1748
οἱ πατέρες τῆς Σέρρας, ὑποθέσθη ἐν Ἑ-
νετοῖς τῷ 1748—εἶναι εὐπατρίδης καὶ φερόμενος.
Τὰ χρονικά τῆς Ἱταλίας ἐπιβεβαιοῦσιν ἡμῶν ὅτι
ἐκ τοῦ οἴκου τούτου διάφοροι διεκρίθησαν, ἀλλ'
ἡμεῖς θὰ πραγματευθῶμεν μόνον περὶ τῶν ἐλλή-
νων Σέρρων, ἀνηκόντων εἰς τὴν ἡμετέραν ιστορί-
αν, περὶ ὧν οὐδεὶς εἰσέτι κατέγραψε.

Ἰπάρχουσι δύο Sonetti ἐν οἷς ἔχομεν διὰ βρα-
χέων τὴν ιστορίαν τῆς οἰκογενείας ταύτης, μέχρι
τῆς διακλαδώσεως αὐτῆς ἐν Ἑλλάδι. Τὰ ποιη-
ματικά αὐτὰ ἐτυπώθησαν, σὺν ἄλλοις (1), ἐν Πα-
δούῃ τῷ 1692, ὡς, ἐν ᾧ κατήντησαν τῶρα πᾶ-
σον σπάνια, ὥστε συνκριθῶσιν μετὰ τῶν χει-
ρογράφων, ἀνάδημοι αὐτῶν αὐτῶν ἐν τῇ ἐκδό-
σει.

Vanta Liguria infra i suoi lumi chiari.
Di questa stirpe, i nobili antenali;
Prodi guerrier, venerandi prelati,
Scientifici, dottori, uomini rari.

Gode la bella Scio, che fortunata
Ha sentiti i vagiti entro a' suoi mari,
D' eroica prole, e, come pegni cari,
Fra suoi ricchi tesori, l' ha conservata.

Non men scaltra Zacinto, la fiorita,
Raccolse pur da questa nobil pianta;
Il gran legislatore (2) che leggi addita.

Ma con fasto maggior si gloria e vanta,
Saggio Dario, (3) di te, la Patria invita,
Che oggi la tua virtù festosa canta.

Fermati, o Fama, alle tue trombe, ancora
Voce appresta dei Serra, ai nuovi onori;
Poiché freggiando il nome lor d' Altori,
Stabili il fato, che non mai si muova.

Gia il Vaticano, le recenti adora
Porpore de' grand' avoli e maggiori;
E teme, tocca il cor d' alti dolori
Il braccio lor crucciosa ancor l' aurore.

Tu pur, se al mondo d' eternarti vanti,
Del gran Renier che al nuovo greco ascrive
Sagge leggi, le glorie or narri e canti.

E canta ancor, che ribomato ai vivi
Malgrado della Parca e a tutti quanti,
Di sua virtù l' esempio Esso prescrive.

Ἐν τῇ δυτικῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Μάρκου
ὕπαιρξε ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή εἰς τὸ μνημεῖον τῶν
Σέρρα.

GIOVAN. DARIO SERRA QUOD. GIORGIO
DE PATRI DI GINDMA SIE RI DISCIO

ΑἰΜΟΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

(1) Ἐν τῇ συλλογῇ Muse festose
(2) Ὁ Ραυερνὸς Σέρρας, περὶ οὗ ἐν τῷ προεχέει.
(3) Ὁ οἶκος τοῦ Ρενιέρη, πρὸς ὃν ἀποτίσεται ὁ στί-
χοις.

SOTRAENDOSI NEL 1575 ALLA SCHIAVITU'
DE' TURCHI
EMIGRO' DI PATRIA E NEL 1610 SI STABILÌ
COI SUOI FIGLI MICHELE E GIORGIO
IN ZANTE (1)

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἐχράχθη κατὰ τὸν πα-
ρόντα αἰῶνα (2).

Ὁ Βαρθολομαῖος Σέρρας, ἐκ Γενούης, ἐτάχνησε
τὸν Αντώνιον, ὅστις ἔμεινε εἰς τὴν Γενούην τὸν
Ἰωάννην Φραγκίσκον, ὅστις μετέβη εἰς Ἰταλίαν
ἐνθα ἔλαβε τὴν ἀδειαν νὰ θέσῃ εἰς τὴν οἰκογενει-
ακὸν αὐτοῦ στέμματα τὸν ἀετὸν τὸν Γεώργιον, ὁ-
στις μετέβη (1346) εἰς Χίον, ἐνθα, νυμφευθεὶς τὴν
Ἑλισάβετ Φριμαλδὴν, ἐγένετο γενάρχης τοῦ ἐν Ἑλ-
λάδι κλάδου τῶν Σέρρας. Τινὲς τῶν ἀπογόνων
ταύτων μετέβησαν εἰς Σικυρίαν καὶ Πελοπόννησον.
Εἰς ὀνόματι Βαρθολομαῖος, ἱερουργήσας, μετέβη εἰς
Ῥώμην. Διάφοροι ἦσαν ἱερεῖς, ἄλλοι δὲ ὑπηρετή-
σαν τὴν Ἐγετοκρατείαν (3), αἵτινες κατὰ τὸ μᾶλ-
λον ἢ ἥττον διεκρίθησαν.

Ὁ ἐπιστημότερος, τῶν ἐν Χίῳ γεννηθέντων Σέρ-
ρας, εἶνε ὁ Γεώργιος.

Οὗτος ἐγεννήθη ὑπερμαρτυντὰς τοῦ δεκάτου ἑκ-
του αἰῶνος. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ ὠνομάζετο Θωμαΐς
Ἰουστινιάνη, ὁ δὲ πατὴρ του, Ἰωάννης Δαρεῖος.
Ὁ πατὴρ του ἦτο ἀνὴρ ἱκανὸς καὶ λίαν φιλελεύ-
θερος, διό, μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὴν τυ-
ραννίαν τῶν Τούρκων, ἐγκατέλειπε τὴν Χίον (4),
ἥτις ἐγένετο πλέον κτήμα τῶν Τούρκων τὸ 1566,
ἂφ' οὗ ἐπ' ὀλίγον ἐκυριεύθη καὶ ὑπὸ τῶν Φλω-
ρεντίνων καὶ Ἑνετῶν. Εἰς τὴν ἄλωσιν τῶν Τούρ-
κων συνετέλεσαν καὶ τινες Ἕλληνες Χίοι, καθ-
ότι, χάριτι θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, δὲν ἠδύνα-
ντο νὰ ὑποφέρωσι τὴν τυραννὴν κυριαρχίαν· ἀλλὰ
κατόπιν συνηστάνθησαν ὅτι ἦσαν προτιμότεροι οἱ
δυτικοί.

Μετά τὴν ἄλωσιν ἤρξαντο νὰ ἀναχωρήσωσι διά-
φοροι οἰκογενεαὶ, ἰδίως δυτικαί, καὶ μετέβησαν,
ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, εἰς τὴν Πελοπόννησον ἢ εἰς τὰς
Ἰονίους Νήσους. Διό καὶ ὁ Ἰωάννης Δαρεῖος ἀπῆλ-
θεν εἰς Ῥώμην, ἐνθα διὰ μέσου τοῦ Γάλλου
Breves, ὃν εἶχε γνωρίσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν,
ἠδυνήθη νὰ θέσῃ τοὺς μίους του, τὸν Γεώργιον
καὶ τὸν Μιχαῆλ, εἰς τὴν γινώσκον ἐν Ῥώμῃ γυ-
μνάσιον τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου.

Ἐν τῷ ἀρχαίῳ γενεαλογικῷ δένδρῳ τῶν Σέρ-
ρας φαίνεται ὅτι ὁ Ἰωάννης Δαρεῖος εἶχε καὶ τρι-

τὸν υἱόν, ὀνόματι Πέτρον, καὶ σημειοῦται ὅτι
partì da Seio ma non si sa dove andò. Ὁ Γεώρ-
γιος ἔλαβε ἐν τῇ αὐτοῦ χειρογράφῳ ἀποδοχογραφίᾳ
δὲν ὑμῖλετ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Πέτρου, ἀλ-
λὰ μόνον περὶ τοῦ Μιχαῆλ, μεθ' οὗ συνεποί-
ετ' ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ γυμνασίῳ.

Ὁ Ἰωάννης Δαρεῖος, ἂφ' οὗ εἶδεν ὅτι τὰ τέ-
κνα του ἠδύναντο νὰ λάβωσι καλὴν ἀνατρο-
φήν, ἀπῆλθεν ἡτυχερὰ Ἡσυχότερος δὲ ἠδύνατο
νὰ διδάσῃ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἂφ' οὗ νῦν ὑχῆτε νὰ
γίνῃ μὴχανικός τοῦ Φραγκίσκου Μαρτίου Del-
la Rovere, τελευταίου δούκους τοῦ Οὐρβίνου,
πρостаτοῦ τῶν ἐπιστημῶν, τεχνῶν καὶ γραμμάτων.

Ὁ Γεώργιος εὐμοιρήσας λαμπρὰς φύσεως προ-
έκοπτε καλλίτερον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, διό, ἐν
βραχεὶ διαστήματι, ἀπέκτησε πολλὰς γνώσεις
καὶ ἐγένετο ἐγκρατής, τῆς ἑλληνικῆς, τῆς λα-
τινικῆς καὶ τῆς ἰταλικῆς. Μετὰ τὰς σπου-
δὰς του, μετέβη εἰς Ἑνετίαν ἐνθα, ἐνεκὰ τῆς
ικανότητός του, ἐξελέχθη μέλος τῆς Ἀκαδημεί-
ας degl' Incogniti, ἥτις ἀνεφάνη κατὰ τὸ 1630,
ἔχουσα ἐπίσημον τὸν Νεφέλον μετὰ τῆς ἐ-
πιγραφῆς: Ex ignoto notus. Εἰς τὰς ἐδρας δὲ
αὐτῆς συνεκλήθη καὶ ὁ Χιὸς Λίαν Ἀλλάτιος.
Ὁ ἰδρυτής αὐτῆς, ὁ γνωστός ἐν τῇ ἱστορίᾳ
τῶν γραμμάτων ἰδίως Φραγκίσκος Eoredano,
ἐξέδωκε τοὺς βίους τῶν μελῶν τῆς Ἀκαδη-
μίας αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον, Le glorie degl'
Incogniti, ἐνθα, σὺν τῷ περὶ Γεωργίου ἔρ-
θῳ, φαίνεται καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ ἐν χαλκογραφίᾳ με-
τὰ τῆς ἐπιγραφῆς: GEORGIUS SERRA CHUS PA-
TRIT. ZACYNF. καὶ τοῦ διστίχου

Dicens a terrae cultu Serrane Georgi

Pegasidum campi qui bene solas aras.

Μετέβη ὁ Γεώργιος ἀκολούθως εἰς Νεάπολιν
καὶ ἐκεῖθεν εἰς Χίον, ἐνθα ἔμεινε ἐπὶ δύο ἔτη.
Ἀκολούθως δὲ ἦλθεν εἰς Ζακύνθον (5) ἐνθα ἔλα-
βε τὰ ἐντιμότερα ὑποτροφίμια καὶ παρὰ πάν-
των ἡγαπάτο καὶ ἐρέετο. Ἐν Ζακύνθῳ συ-
εξουχθῆ μετὰ τῆς Ἑλένης Μαρτῆ, ἥτις μετ'
οὐ πολὺ ἀπεβίωσε καὶ οὕτως ἦλθεν εἰς δεύ-
τερον γάμον μετὰ τῆς Φυστίνης δὲ Νέγρη, ἡ
ὅποια τὸν ἔκχευε πατέρα τεσσάρων υἱῶν. (6)

Ἐν Ζακύνθῳ, λέγει ὁ Νικόλαος Σέρρας, ὁ
Γεώργιος esercitava l'arte nobilissima dell'
oratore con grande plauso del suo nome (7)
καὶ τὴν Ἐγετοκρατίαν, ἐνεκὰ τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ ἐν
τῇ πατρίδι, τὸν ἀπεκάλεσε Benemerito (εὐ-
εργετὴν). (8)

Τὰ συγγράμματα τοῦ Γεωργίου εἶνε διάφορα·
ἀλλὰ μὲν ἐτυπώθησαν ἄλλα δὲ ἀπωλέσθησαν.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚῆ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

(5) Νικολάου Σέρρας, ἐνθ. ἀνωτ.

(6) Ἀρχιεπισκοπικὸν Ζακύνθου.

(7) Ν. Σέρρας, ἐνθ. ἀνωτ.

(8) Disp. del pov. g.le da Mar And. Cor-

ner al senato 29 Nov 1677, χειρόγραφον παρὰ

M. Κασσάνῳ

(1) Ἐτυπώθη καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἱστορικῇ πραγματείᾳ
Dei Parenti di Ugo Foscolo.

(2) Ἀρχεῖον δυτικοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ Ζακύνθου.

(3) Albero genealogico dei Serra—Memo-
rie della famiglia Serra ὑπὸ Νικολάου Σέρρας, χει-
ρόγραφον ποικιλοδύωτον παρὰ τῷ κ. Μιχαῆλ Κασσάνῳ.

(4) Ἀδελφ.

Μεταξὺ τῶν λόγων τῶν μελῶν τῆς Ἀκαδημείας degli Incogniti, ὑπάρχει ἀξίεπαινον ἔργον του. Εἰσέτι συνέγραψε τὸν Torrinio, ovvero l' Amico Rivale, τραγικὸν ἐπεισόδιον, ὅπερ ἤρρεσεν. Ἐν Ζακύνθῳ ἐξερῶνησεν διαφόρους λόγους. Συνέγραψε τὴν αὐτογραφίαν του, ἥτις δὲν ἐτυπώθη καὶ τὴν ἱστορίαν Ζακύνθου, ἥτις ἔμεινεν ἀνέκδοτος καὶ ἀγνοεῖται ἡ τύχη τῆς. Ἡ ἱστορία αὕτη φαίνεται ὅτι ἐκυκλοφόρει ἐν χειρογράφῳ, καθότι εἰς διάφορα τοῦ ἀρχαιοφυλακείου ἔγγραφα εἶδον ἀναφερομένην τὴν ἱστορίαν ταύτην. Ὁ Γεώργιος ὅμως εἶνε πολὺ ἀξίεπαινος ἐπειδὴ εἶνε ὁ πρῶτος, ὅστις συνέλαβε τὴν εὐγενῆ ιδέαν γὰρ συγγραψῆ τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου, ὃν ἐξελέξατο διὰ δευτέρου πατρίδα, ἔκαμε ὅμως πολὺ κακὰ ὅτι δὲν τὴν ἐδημοσίευσεν ἀμέσως.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του συνέλεγεν ὕλην ὅπως συγγράψῃ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀλώσεως τῆς Χίου ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ἄλλας ἱστορικὰς μελέτας περὶ Ἑλλάδος, ὡς μαρτυροῦσιν ἔγγραφα τῶν χρόνων του.

Ὁ Γεώργιος ἦτο καὶ ποιητής, ἡ μᾶλλον ἐσιχούργει, καθότι ποιητὴς δὲν πρέπει νὰ ὀνομάζωμεν τὸν τυχόντα, ὡς γίνεται σήμερον ἰδίως ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἐβεβυλώθη τὸ ἱερὸν ὄνομα τοῦ ποιητοῦ. Ἦθελε βεβαίως ἐρυθριάσῃ ἂν ἀνέζη ὁ Σολωμός, ἰδὼν νέους τινας συναδέλφους, αἵτινες κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἤρξατο ἀληθεύουσα ἡ εὐφυὴς ιδέα τοῦ θαύνοος Feuchterslehen ὅτι «μετ' οὐ πολὺ οἱ ποιηταὶ ἔχουσιν οὐχὶ τεχνοκριτῶν ἀλλὰ ἱατρῶν ἀνάγκην.» Ὁ Γεώργιος λοιπὸν ἐσιχούργει ἰταλίσιν ἰδίως, τόσῃ δὲ εὐροίαν καὶ εὐχέριαν εἶχε στίχων, ὥστε κατέλιπεν τόμον διαφόρων στιχουργημάτων καὶ τινες μύθους, ἐν οἷς l' Icavo, favola Musicale εἶνε ὁ καλλήτερος.

Ταῦτα περὶ τοῦ Γεωργίου Σέρρα. Ἐν τῷ προσεχῇ φυλλάδιῳ θὰ πραγματευθῶμεν περὶ τῶν Ζακυνθίων Σέρρα. Σημειοῦμεν μόνον, ὅτι τινὲς κακῶς εἶπον ὅτι ὁ Γεώργιος οὗτος ἦτο Ζακύνθιος, ἀπατηθέντες· δὲ ἴσως ἐκ τῆς κάτωθι περικοπῆς τῆς ἀφιέρωσως τοῦ Remondini πρὸς τοὺς Ζακυνθίους, ὅταν αὐτοῖς ἀφιέρωσε τὰς περὶ Ζακύνθου ἀσθενεῖς καὶ ἑλλειπεῖς μελέτας του:

...Zacynthi, que utrique est insulae suppar, et proxima, antiquitates, ant perscripsit antea nemo, aut si quis perscripsit, quod a cl. m. Cive vestro Georgio Serra factum nonnulli perbibent, neque publicam lucem aspexere umquam, neque ad nos pervenire (1) Ὁ δυτικὸς ἱεράρχης Ζακύνθου διὰ τοῦ cive vestro ἐκόσμησε τὸ ὄνομα τοῦ Σέρρα καθότι οὗτος ἦτο δημότης Ζακύνθου, καὶ ἡ εὐχογένεια αὐτοῦ ἦτο μεταξὺ τῶν εὐγενῶν τοῦ τόπου, καθ' ὃν χρόνον ἱεράρχει.

Σ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ.

(1) De Zacynthi Antiquitatibus κτλ. Ἐνετίαι 1756.

Π. ΧΙΩΤΟΥ

Διαμονὴ ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας ἐν Πάτραις
2—7 Σεπτεμβρίου 1883

ΔΙΑΠΛΩΣ

Τὴν 1 μεσημβρινὴν τῶν 2 Σεπτεμβρίου 1883 ἀπεπλέοντες τοῦ λιμένος Ζακύνθου διὰ Πάτραις μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῆς ἀνεψιάς μου Διαμαντίνης Γέγλε νέας εὐπαιδεύτου. Τὸ ἀτμόπλοιο τῆς εταιρίας Γαλλοῦση αἱ Ἀθηναὶ εὐπεπιστατάς εἶχε τὰς αἰθούσας τῶν δύο θέσεων τῶν ἐπιβατῶν. Ἐστίλθον αἱ ἐκ πυξοῦ κιτρίνου (δόσου) κατεσκευασμένα θύραι κοιτίδων καὶ σρωμνῶν. Ἐλαμπὸν τὰ κυκλιειδῆ ἐπιστηρίγματα τῶν ἀνακλιντῶν. Διαφανὲς χροιά ἐρυθρὰ καθωρύχζε τὴν τράπεζαν τῆς ἐστίασεως. Ἐπὶ κατόπτρων διαυγῶν ἀντεχρωματίζετο τὸ κόκκινον βελούδον, καὶ ἀντεσχηματίζοντο ἐπιπλα, σκευὴ καθίσματα. Μετὰ γλυκύτητα καὶ εὐγενῆ συμπειφορὰν περιεποιούντο οἱ ὑπηρεταὶ τοὺς ἐπιβάτας, καὶ πρόθυμοι ἦσαν εἰς τὰς χρεῖας. Ἡ θάλασσα γαληνοτάτη, οἱ συμπλωτῆρες εὐθυμώτατοι, ἡ ἀγγαλλίας γενικὴ καὶ ναύταις καὶ ἐπιβάταις. Ἰσχυόμενος ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, εἶχον ἀπέναντι τὴν θέαν τῶν παραλίων Ἀρχίας καὶ Αἰτωλίας. Μακρὰν ἐβλέποντο ὡς κολυμβῶνται αἱ Ἐχινάδες καὶ αἱ Θοαὶ (ὀρεῖαι). Ἐν τῷ μυχῷ τεναγῶδους λιμνοθαλάσσης ἀνεραίνοντο αἱ λευκάζουσαι οἰκίαι τοῦ ἡρωικοῦ Μεσολογγίου. Ἐβλέπετο ὡς πυλὼν θαλάσσιος ἡ εἰσόδος τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἀνυψοῦτο ἡ ἀγέρωχος κεραυρὴ τοῦ Παρνασσοῦ. Ἐξήρχετο ὡς μικρὸς λαίμυς εἰς τὸ ἄκρον τοῦ κόλπου Πατρῶν ὁ Ἀράξος (Πάπας) Ἀκρωτήριον εἰς δὲ λήγει ἡ Ἀχαΐα κατὰ Στράβωνα καὶ ἀρχεται ἡ Ἠλις. Ὁπισθεν αὐτοῦ πρὸς βόρειον ἐβλέπετο ὁ ἰχθυοφόρος κολπίσκος τοῦ Πάππου ἀφθονος ἀλιείας τσιπούρων μεγάλων, σαρδέλων, σαφρηδίων, κεφάλων καὶ λαυρακίων. Ἐξηπλοῦτο ἡ ἐκτενὴς δέρη τοῦ Παναχαικοῦ ἐβλέπετο ἡ Παλαιοκοῦλα ὡς στάλη ἀνερχομένη τῆς θαλάσσης καὶ τέρμα τοῦ κόλπου Πατρῶν.

Κατὰ τὴν θέαν ταύτην μοὶ ἀνεμνησκόνοτεράστια ἀρχαῖα μυθολογίας, ἔργα πολεμικὰ ἐπὶ θαλάσσης ὑπὲρ χριστιανωσύνης, ἡρωῖμοι ὑπὲρ ἑλληνικῆς ἐλευθερίας. Ἰδοὺ τὸ ὄρος Καλλιδόνης ὅπου ἡ Ἀλθία μήτηρ τοῦ Ἀργοναύτου Μελεάγρου, ὃς ἐκυνήγησε τὸν Καλλιδόνην κάπρον, ὡργισμένη ἔρριπτεν εἰς ἀνθρακίαν τὸν δαυλὸν τὸν πεπρωμένον παρὰ τῶν Μοιρῶν εἰς διατήρησιν τῆς ζωῆς τοῦ Μελεάγρου, καὶ ἀμὰ αὐτὸς ἀνελθὼν, ἐτελείωσε καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Νέου τῆς. Εἰς τὸ πλάγος ἐπέγινε τὸ ἀπὸ Ἐχινάδων μέχρι τοῦ Ναυπακτιακοῦ κόλπου κατεστράφη τὸ χιλιάρμενον τοῦ Τούρκου, καὶ ἐσώζετο ἡ χριστιανωσύνη. Πλεῖς Βενετῶν Ἰσπανῶν Νεαπολιτῶν μετὰ Παπικῶν καὶ Μελιταίων τῷ 1571 Ὀκτωβρίου 6 ὑψωσαν τὸ

λαμπρόν τρόπαιον τοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τῆς Βαρυχρότης ἀπειλούσης τὴν Εὐρώπην. Κατὰ τὴν θάλασσαν ταύτην προηγέθη ἡ δόξα τῶν νέων ναυμάχων Ἑλλήνων, ὅτε τὸ πλοῖον τοῦ Ἀλεξάνδρου Ὀρλώφ ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Ζακύνθου ἐσηκώθη μὲ ἀνδράς καὶ κανόνια, καὶ ἐκκονοβόλει τὸ Ὄθωμανικὸν Βρίκιον, τὸ ὁποῖον ἐμείλλε νὰ ἐφοδιάσῃ τοὺς Τούρκους ἐν Πάτραις μετὰ στρατιώτας καὶ ζωτοτροφίας. Αὕτη δὲ εἶναι ἡ πρώτη κανονία ἑλληνικὴ, ἥτις τῇ 17 Ἀπριλίου 1821 ἐρίφθη ἐπὶ θαλάσσης κατὰ τῶν ἐχθρῶν πίστεως καὶ πατριδος. Κατὰ τὸ ἀκρωτήριον τοῦ Πάπκ (20 Σεπτεμβρίου 1827) τὸ δίκροτον τοῦ Ἀγγλοῦ ναυάρχου Κωδρικτῶνος ἡ «Ἀσία» μετὰ ἄλλας δύο φρεγάδας ἐφθάνον, καὶ παρεκώλυον 11 τουρκικά, τὰ ὅποια παραβῆς τὸν λόγον τοῦ Ὁθωμανικοῦ πρὸς τοὺς ναυάρχους τῶν τριῶν συμμάχων Δυνάμεων, ἐπαυσε νὰ ἐφοδιάσῃ τὰς Πάτρας, καὶ νὰ τιμωρήσῃ τὸν Ἀστυγγκ, ἐπεὶ δὲ ναυμαχίᾳ κατὰ τὴν Ναύπακτον κατεπόντισε 11 τουρκικά. Ἀκριβὲς δὲ μετ' ὀλίγας ἡμέρας 28 Σεπτεμβρίου (1827) ἐπλήρωσεν ἡ Τουρκία τὴν παράβασιν τοῦ λόγου τοῦ Ὁθωμανικοῦ, ἰδοῦσα κατακαίόμενον τὸν ὑπερήφανον στόλον τῆς ἐν Ναυαρίνῳ, καὶ ὑπὲρ τοὺς 5000 ἀνδράς ἀπολεσθέντας εἰς φλόγας καὶ κύματα. Οὕτως εἰς τὴν ἰδίαν θάλασσαν ἐγένετο ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος ναυμαχιῶν κατορθουμένων ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας. Στὸν κόλπον τῶν Πατρῶν τὸ σχοινί τοῦ Πατριάρχου

... ἀρχίζει νὰ σφίγγῃ
Τοῦ λύκου μας τοῦ ἐρτάψυχου τ' ἀχόρταγο λαυγγί.
Ὁ κόσμος ἀνταριάζεται καὶ τὰ σκυλοδοντὰ του
Ξερίζωμένα πνίγονται μετὰ τὰ ρύσισμά του,
Στοῦ Ναυαρίνου τὰ νερά. . .»

Ἰσραῖα ἡ ἀποψὶς τῶν Πατρῶν καθίστατο ἀποβιβάζομένων ἡμῶν εἰς τὴν προκυμαίαν! Σειρὰ φανῶν ἀεριορώτος ἀναμμένων ἐφεγγαβόλει καθ' ἑλὴν τὴν πικρὰ καὶ τὰς ὁδοὺς, καὶ ὡς ἐν φωταφίᾳ πανηγυρικῇ ἀνέλαμπον τὰ φῶτα τῶν ἐργαστηρίων. Κατελύσαμεν μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῆς ἀνεψίας εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῶν Παρισίων. Ξενοδόχος καὶ ὑπνέει πρὸς τὴν περιεποιεῖν. Γλυκὺς δὲ ἀνέπνευσεν ὕπνος τὰς ἡμῶν μερίμνας καὶ ἐνοχλήσεις τῆς ἡμέρας. Καλῶς δὲ καὶ ὁ Ὀμηρος ἐπιθετολόγησε τὸν ὕπνον, εἰπὼν λυσιμέριμον

Α'. ἡμέρα Σάββατον

Διὰ τὸν καύσωνα ἐνωρὴ ἐξῆλθον εἰς ἐπιθεώρησιν τῆς πόλεως Πατρῶν. Κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ μηχανικοῦ Βούλγαρη ἡ πόλις σχηματίζει μετὰ τετράπλευρον παραλληλόγραμμον, ἀπὸ τῆς πικρᾶς κατὰ ἀρχόμενον, καὶ πρὸς τὰ ἄνω προσεγγίζον τὴν ἐπὶ τῆς ὑπαίρου παλαιᾶν πόλιν, ἐφ' ἧς κορυφῶνται ἡ ἀκρόπολις ὀλίγον περὶ τὸ πλάγιον. Δέκα ἐπτὰ ὀρθοὶ ἀγυαὶ πλατύτατοι ἀνωφερεῖς, καὶ ἄλλαι ὀκτὼ πλαγίαι εὐθύγραμμοι καὶ κανονικώτατοι διασταυρούμενοι, διαιροῦσιν αὐτὴν εἰς 100 τετραγωνικά γήπεδα, περιέχοντα ἕκαστον συνοικοδομὴν οἰκῶν πολυτελῶν.

Δὲν διετηρήθη ὅμως τὸ σχέδιον τῶν τετραγωνικῶν συνοικοδομῶν, ὡς εἶδον ἐν Τορίνῳ. Ἡ Ἰταλικὴ ἐκείνη πόλις ἡ κανονικώτερά σχεδὸν ὅλων τῶν ἀνεκκινισμένων τῆς Εὐρώπης, ἔχει ὁμοιοσχημοὺς τὰς τετραγωνικάς συνοικοδομὰς εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος πλάτος καὶ ἀριθμὸν πικρῶν, καὶ ἐξ ἑνὸς μεγάλου πυλῶνος καθ' ἑκάστην τῶν τεσσάρων πλευρῶν. Ἐκ τοῦ πυλῶνος πλατέος εἰς διάβασιν δύο ἀμυχῶν, εἰσέρχονται οἱ σύνοικοι εἰς τετράγωνον μεγάλην αὐλὴν, ἐξ ἧς κλίμακες φέρουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ δωμάτια τῶν. Ἀλλ' ἐν Πάτραις ἕκαστος εἰς τὸ τετράγωνον συσφικόμενος ἰδιοόρρυθμον οἰκίαν, ἔχουσιν εἰσόδον ἐκτὸς καὶ αὐλὴν ἀποκλεισμένην τῶν ἄλλων τῆς συνοικοδομῆς. Ἐκαστὴ οἰκία ἔχει θύρας καὶ πλυντήριον. Τινὲς εἶναι μεγαλοπρεπέσταται κτισμέναι μετὰ μαρμαρὰ καὶ ἀρχιτεκτονικὸν σχέδιον. Ἐχουσιν ἐξώστας, καὶ λήγουσιν εἰς ἀετώματα ἢ στεγάσματα ἐπιπεδωτὰ μετὰ κωρονίδα διακόσμου Ἀττικῶν, ἢ ἡμιστήλων περιόρισμα ἐστολισμένον μετὰ ἀνθοφόρων γάστρας καὶ ἀγαλμάτων. Περιφανὴς εἶναι ἡ οἰκία Μακρυγιάννη διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὰ ὀρθογώνια μεγάλα παράθυρα καὶ ἐξώστας κατὰ σχέδιον Φλωρεντινοῦ παλατιοῦ. Οὐχ ἦτον κομψὴ καὶ μεγαλοπρεπὴς ἡ νεόκτιστος οἰκία Φραγγοπούλου μαρμαροειδὴς κατὰ τὴν πικρὰν στολισμένη μετὰ ἀγαλμάτων κατὰ τὸ στέγασμα. Ἐκαστὴ ὁδὸς διακρινόμενη εἰς πεζοδρόμια λιθόστρωτα καὶ ἀμαξοδρόμια ἀμακάνδιον ἐφοδιάζεται ἀνὰ τακτικά διαστήματα μετὰ ὀρετῶν καὶ ὑδροθήκην διὰ καθάρσιν, καὶ χοῆσιν σωλῆνος πυρασβέστου. Κατὰ τὰς διασταυρώσεις τῶν ὁδῶν ἰσχυμένους τις βλέπει ἀπ' εὐθείας τὰ τέμματα τῆς ὁδοῦ τῆς τε ὀρθῆς καὶ τῆς πλαγίης καὶ ἀπὸ τὴν μίαν ἀκρὰν ἕως τὴν ἄλλην ἐκτείνεται τὸ βλέμμα, καὶ διακρίνει τοὺς διαβάτας καὶ ὅλην τὴν σειρὰν τῶν οἰκῶν.

Αἱ ὁδοὶ ἀνεξαρτήτως, Μαϊζῶνος καὶ Κορίνθου ἄγουσιν εἰς τὴν μεγάλην πλατεῖαν νῦν μὲν Γεωργίου, πρῶν δὲ Καλαμογιάτου. Περικαλεῖται οἰκοδομῇ μετὰ ὑπόστασιν στηλῶν περιορίζουσι τὸ παραλληλόγραμμον αὐτῆς. Ὑπὸ τὰ ὑπόστασις ὑπάρχουσι καφενεῖα καὶ πωλητήρια. Τὸ θέατρον δ' Ἀπόλλων ἀξιοθέατον διὰ τὴν πρόσφιν καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ ἀττικῶν στεγάσματος ἐξ ἀγαλμάτων Γλυπτικῆς, Ζωγραφικῆς, Ἀρχιτεκτονικῆς, Ἑρατοῦς, Ἡρώς καὶ Τερψιχόρης, ἔχει ἐξώστην ὑπόστασιν ποικίλλως ζωγραφισμένην τὴν ὁροφὴν. Κατὰ τὰ Ἰσώγια εἶναι τὸ ταχυδρομεῖον καὶ καφενεῖον ευρυχωρότατον, ἔνθα τὸ ἐσπέρας τραγωδοῦσιν Νεαπολίτιδες γλυκύφωνοι Σειρήνες, σφύρουσι εἰς τὸ ἄσμη των πληθύν νέων, νεανίδων καὶ αὐτῶν τῶν γερόντων, καὶ ἀδελφίζονται τοῦ κεραιζομένου τὸ βαλάντιον ὅλον μετὰ τοὺς συνεισέτις δίσκους. Τὸ θεῖον παρὰ πικρᾷ ἡ μεγαλοπρεπὴς οἰκία Φαρού. ἀπέναντι τὸ δημαρχεῖον, καὶ παρ' αὐτῷ δύο ἀρχαῖοι σαρκοφάγοι ἀξιοθέατοι διὰ τὰ νεκρικὰ ἀνάγλυφα ψυχῶν, Ἑρμοῦ νεκροπομποῦ, πομπῆς νεκροφορίας, κεφαλὰς Μεδοῦσης, στεφάνους καὶ ἀν-

θέμια μαϊάνδρων. Ὁ εἰς ἐντελέστερος διατήρει τὸ ἐπικάλυμμα, ὃ σπανιώτατα ἀπῆντησα εἰς τὰ μωσεία τῆς Εὐρώπης. Μόνα τοιαῦτα ἐντελῆ εἶδον ἐν Βατικάνῳ καὶ Καπιτωλίῳ Ρώμης. Ἀναβὰς εἰς τὸ δημαρχεῖον εἶδον ἄλλας ἀρχαιοτάτας διατηρουμένας, οἷα ἀνάγλυφα, κεφαλὰς, τεμάχια καὶ θραύσματα στηλῶν καὶ προτύπων, καὶ ἐν κορινθιακὸν κίονόκρανον, ἅτινα μοι ἐδειξεν ὁ ἐκεῖ γραμματεὺς φίλος Βρανᾶς, καὶ τὰ ὅποια νομίζω Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς μετὰ τὴν ὑπὸ Αὐγούστου ἀνάκτισιν Πατρῶν. Δὲν εἶδον ἐπιγραφὰς, πούθενα. Περικαλῶσα δὲ τὸν φίλον νῆ μοι κοινοποιήσῃ, ἐὰν ποτὲ ἀνακαλυφθῶσιν. Ὅλας δὲ αὗται αἱ ἀρχαιοτήτες εὐρέθησαν παραπλευρῶς τοῦ δημαρχικοῦ καταστήματος. Παρακάτω, ἐνθα ἴστανται αἱ ἀμάξαι, διακρίνεται ἡ οἰκία τοῦ Ἀγγλοῦ μεγαλεμπόρου Γρήν μία τῶν εὐρυχωρότερων καὶ κομψωτέρων ἐν Πάτραις. Ἐν αὐτῇ ἐτέθησαν ἤδη τὰ δικαστήρια, καὶ ἀναιρεκαταβαίνουσι δικηγόροι καὶ διάδικοι.

Τεσσαράκοντ' ἀφανοὶ ἀερόφωτος φωτίζουν περὶ τὴν πλατεῖαν καὶ τοῦ 4 διαδρόμου, μετὰ δένδροστοιχίας πορτοκαλέων, μάνδαρινῶν καὶ λεμόνῶν. Ἄλλοι δὲ πεντάρανθι λαμπτήρες ἀνά τρεῖς εἰς τὰ πλάγια τοῦ μέσου καὶ δύο εἰς τὰ ἀντικύρῳφ' αὐτῆς, ὁδοῦ Ἀνεξκρήτῃς, διχγαλῶσαι τὸ ἔσθωθεν τῆς δένδροστοιχίας πλατῶμα. Τοῦτο περικοσμοῦσι δύο ἀναπηδητικαὶ σφυαλῖνοι βρύσσαι, οἷα ἔχουσι δύο διαφορὰ ἀγάλματα. Ἐκαστὸν ἀναβρυτήριον φέρει ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἀγάλμα ἐκ χυτοῦ σιδήρου (fuso), τοποθετημένον ἐπὶ βάσει τετραγωνικῇ, ἐχούσης ἐπὶ τῶν γωνιῶν αὐτῆς τέσσαρας κεφαλὰς λεόντων, ἐξ ὧν ῥεῖ ὕδωρ χυνόμενον εἰς τὴν ὑπὸ τὴν θάσιν ταύτην εὐρισκομένην λεκάνην (vasque) ἐκ χυτοῦ σιδήρου. Ἡ λεκάνη αὕτη χύνει τὰ ὑπὸ τῶν τεσσάρων κεφαλῶν χυνόμενα ὕδατα ἐπὶ τῆς λεκάνης ἐκ μαρμάρου διὰ τεσσάρων μεγάλων στομιῶν. Ὑποβάσταζεται δ' αὕτη ὑπὸ ὀκταγώνου βάσεως, ἐχούσης τέσσαρας μυθολογικοὺς λέοντας πτερωτοὺς ἐκ τῶν στομάτων τῶν ὁποίων ῥεῖ ὕδωρ μετὰ ὀρμήν.

Κατὰ τὰς πληροφορίες, τὰς ὑποίας ἔχομεν παρὰ τοῦ μηχανικοῦ καὶ υδραυλικοῦ Ζεζου, τρία εἶναι τὰ εἶδη τῶν ὕδατων (jeu d'eau) τὸ νεκρὸν, τὸ καταπίπτον, καὶ τὸ τῆς δυνάμεως. Τὸ μὲν νεκρὸν ἐκ τῶν δύο κεφαλῶν τῶν λεόντων ἐκ τῆς λεκάνης τῆς ἐκ χυτοῦ σιδήρου, τὸ δὲ καταπίπτον ἐκ τῆς ἀνω λεκάνης πρὸς τὴν κάτω τὸ δὲ τῆς δυνάμεως ἐξέρχεται ἐκ τῶν στομάτων τῶν μυθολογικῶν πτερωτῶν λεόντων. Αἱ διευθυνσεις αὐτῶν εἶναι αὐτῶ πρὸς, ὥστε τὰ ἀνω ῥέοντα ὕδατα ἀντιστοιχοῦσι τῶν κάτω, ἡ δὲ λεκάνη χύνει τὸ ὕδωρ τῆς μακροειδῆς. Ὁκτώ εἶναι ἀπὸ πέντε εἰς κρούνοί. Τὸ κατανάλισκόμενον ὕδωρ εἶναι 50 κυβικὰ μέτρα κατ' ὥραν πλήρου πίσεως, ἥτοι 12 κρούνοι χύνουσιν εἰς

ἐκαστὸν λεπτόν τῆς ὥρας 827 λίτρος γαλλικὰς ὕδας (312 γραμμάριον ἐκαστὴ γαλλικὴ λίτρα) ἀνὰ ἐκαστὸν ἀναβρυτήριον. Ἡ διαμέτρος τῆς κάτω μαρμαρίνης λεκάνης εἶναι 40 γαλλομέτρων, τὸ δὲ ὕψος τοῦ μὲν ἀναβρυτήριου τοῦ φέροντος τὸν αὐλητήν εἶναι 4 1/2 μέτρα, τῆς δὲ υδροχόου νύμφης 3. Ὁ αὐλητῆς παρίστανται τὸν Μαρσύαν, ἡ δὲ κατάναιον νύμφη ἀκροᾷται αὐτοῦ. Ὑποκατέρωθεν ἐκαστοῦ ἀναβρυτήριου ὑπάρχει θολωτὸν δωμάτιον, ἐνθα διατηροῦνται ἀπάντα τὰ ὑδραυλικὰ μηχανήματα. Ἐκαστὸν τῶν ἀναβρυτήριων στοιχίζει 30,000 φράγκων, ἐντελὲς δὲ τῶν ἐξόδων συμπεριλαμβανομένων, ὡς ἀπαιτεῖται. Κατὰ τὰ κάτω τῆς πλατείας ἴσταντο μέγα Πανόραμα Γαλλοῦ τινος ποιούντος παιγνίδια ζωῶν ἑγγίων, ἐν οἷς ἦτον προταλίας ὄρις ζυγίζων πολλὰς ὀκάδας ὡς μοι εἶπον, καὶ εἰς κροκέδελος. Τὸ πανόραμα εἶχε κλείσει κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἡ ἀστυνομία διότι ἐγένετο πονηρὰς κερδοσκοπίας λαχέων πληροῦμένων ἐν ἡμῶν φράγκων καὶ ἐκέρδιζεν ὁ λαχὼν πρᾶγμα εὐτελέστατον καὶ μηδεμιᾶς ἀξίας ἢ οὐτιδανόν. Ἦτονε δὲ καὶ Ἀρμενικὸς θίσιος τραγωδούντων ἄμαρπα Ἀρμενικῇ ἀνατολικῇ μουσικῇ, καὶ ἐφελκύνοντων τὴν περιέργειαν πολλῶν θαυμάσιων διακόντων ζωγραφικὸν τρόπον Ἀνατολίτου στολῆς, ἡθὺς οἰστρηλάσεως, μαινάδων, καὶ ἀστρολογικῆν μαγανείαν. Ὑπερθεῖς τρεῖς ὁδοὺς ἀριστερότερον τῆς πλατείας Γεωργίου, ἀπῆντησα ἄλλην δένδρουφον πλατεῖαν τὴν ἄλλατε λεγομένην περιβολίον τῆς Βασιλίσσης. Αὕτη ἀνεκκίνησθη μετὰ νέας σειρὰς ὑψιθῶν καὶ σκιοφυλλῶν δένδρων, καὶ καθωραίσθη ἐν τῷ μέσῳ μετὰ ἀναβρυτήριον ἐκ χυτοῦ σιδήρου ἔχοντος ἐν τῷ μέσῳ ἀγάλμα Νηρηίδος τῆς ὁποίας ἡ χεὶρ κρατεῖ ὕδροχόον καὶ χύνει ὕδωρ ἀνερῶ καθαρὸφλοιδόιστα γλυκύτατα καὶ κρύα, «ποῦ μετ' ἀναγαλίσσεται ἀσύγκριτη ὁμορφία». Λεκάνη μαρμαρινὴ κεῖται ἐντὸς κηπευτικοῦ ἀνθοφόρου καὶ θαυνοφύτου εἰς κυκλοειδῆς σχῆμα κανίστρου. Οἰκίαι περιχλωεῖς ἐξόχως ἡ τοῦ Ἀγγλοῦ μεγαλεμπόρου Βουδ περιτριζούσι τὴν πλατεῖαν.

Στρέφω τὴν πρὸς τὰ κάτω ἀγορᾶν ὁδὸν κατὰ τὴν Ἀγγλικὴν Ἐκκλησίαν, ἀπῆντησα τὴν περιφανεστάτην μεγάλην ἀγορᾶν. Τὸ νεοκτιστὸν τετραπλευρὸν τοῦτο οἰκοδομήμα ἐπὶ τοῦ μεγάλου Πυλῶνος ὁρεῖ ἐπιγραφὴν χρυσοῦς γραμμάριον, ΕΠΙ ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΡΟΥΦΟΥ. Οἱ τέσσαρες τοῖχοι εἶναι οἰκοδομημένοι ἐπὶ κρηπιδώματός μαρμαρίνου, καὶ ἔχουσιν γωνίας μαρμαρίνας μετὰ γεισώματα καὶ κορυφὰ ἐπὶ κερατῇ μετ' Ἀττικὸν διάκοσμον. Τὸ στεγασμα τοῦ μεγάλου πυλῶνος ἔχει διάστηλον περὶ ὅσον τὰς γωνίας τοῦ ὁποίου κοσμοῦσι τὰ ἀγάλματα Βούδ, Ἀθονίας, Χλοῖδος, καὶ Θεμίδος, ὡς μοι εἶπον. Διέβη τὴν μεγάλην κυκλιδοτήν αὐτοῦ σιδηρὴν θύραν, εἰσῆλθον εἰς μεγάλην λιθόστρωτον αὐλήν.

Δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν ἔχει αἰθούσας μεγά-
 λας ἰσογέουσας, ὧν τὴν στέγην κρατεῖ ἀψίς, καὶ
 τὴν ἔμπροσθεν ἀνοικτὴν ὄψιν περιφράσσει κυγκλῆς
 μεγάλη σιδηρὰ, ἀνοικοκλειομένης τῆς θύρας αὐτῆς
 με μολγούς καὶ κλειδούς. Αἱ αἰθούσαι αὗται εἶναι
 διωρισμέναι διὰ τὰ κρεωπωλεῖα. Ἡ νότιος πλευ-
 ρὰ ἔχει ὑπόστοον, καὶ ὑπ' αὐτὸ ἐκτείνεται ἀπὸ
 μίας ἄκρας ἕως ἄλλης μεγάλη τράπεζα μαρμά-
 ρινος ἔχουσα χάρακας ρεύματος, καὶ ἐπὶ τοῦ μέ-
 σου θρύσιν ἐπιχύνουσιν ὕδωρ εἰς πλυσίν αὐτῆς.
 Ἡ τράπεζα αὕτη χρησιμεύει ἵνα θέτῶνται οἱ πω-
 λούμενοι ἰχθύες. Κατὰ τὴν ἀπέναντι προσβόρει-
 ον πλευρὰν ἄλλο ὑπόστοον με ὀρθοστάτας διαση-
 λούται, καὶ ἐνδότερον διατέμνεται εἰς οἰκῆμα ἀ-
 γορανόμου, ἀποθήκας, πλυντήρια καὶ ἄλλα ἀναγ-
 κατὰ τῶν πωλουμένων. Ἐν τῇ μέσῃ τῆς αὐλῆς
 φκοδομηθὴ μέγα ἀναβρυτήριον μαρμαρίνον αὐτοῖς
 κρούσι χερσὶν ἀπὸ λεκάνης, εἰς λεκάνην κα-
 θάρων νερόν καὶ γεμίζουσι μεγάλην κατὰ δε-
 ξιμενὴν. Ἐως ἐκείνων τῶν ἡμερῶν τῇ ἀγορᾷ
 αὕτη, καίτοι τελευτημένη, δὲν εἶχεν ἀναχθῆ εἰς
 πώλησιν. Εἰς ἄλλας δύο ἀγοράς ὁμοίως φκοδομη-
 μένας καὶ ἐν τῇ περιस्थίῳ ὑπόστοα καὶ κυγκλι-
 δωτὰ ἄλλα ὅχι πολυτελὲς εἰσελθόν, εἶδον κατὰ
 τὸ μέρος τοῦ κρεωπωλείου κρέατα βόεα, προβά-
 τεια, τράγεια παχύτατα. κατὰ οὐδὲ τὸ πᾶν ἰχθυοπω-
 λείον ὑφάρια ἄφθονα μεγάλα καὶ μικρά, μυρμίνας,
 λαλέρδας, κεφάλους, λαύρακας, βαρβούρια (τριγλας),
 διαρπας, σταγύρους, σκορπίδια, σπάρους, σκυλόψαρα,
 ἀετούς καὶ ἄλλα πωλούμενα εὐθυνάτατα καὶ
 προσελκύνοντα τὴν ὄρεξιν πάντος κοιλιοδούλου.
 Ἐμακάριστα τὴν ἀφθονον γαστρονομίαν τῶν Πα-
 τρέων, ἀνευθυμούμενος τὸ σπάνιον τοῦ εἵδους,
 καὶ βαρυτιμωτάτον τῆς πτωχῆς Ζακυνθίου ἀγο-
 ρᾶς. Παστρικὰ εἰς κρεωπώλαι φοροῦσι μέγαν ἐ-
 πιχειτώνιον (Blusa) σκεπαζόν αὐτῶν τὸ ἀπὸ σῆ-
 θους μέχρι ποδῶν ἔνδυμα περιστάθιον καὶ φουσα-
 νέλαν. Δὲν ἔκοπτον ὁμῶς τὸ κρέας ὡς οἱ τεχνῖται
 κρεωπῶλαι. Κερκύρας με τὸ πρίντιον εἰς πεμάχια
 πρῶτον μεγάλα, καὶ ἔπειτα εἰς μικρὰ καὶ ταῦτα
 νὰ διαχωρίζωσι κατὰ μέρος, ὅσον ἤθελον νὰ ζυ-
 γίζωσι κατ' αἰτήσιν τοῦ ἀγοραστοῦ. Σωροὶ δὲ ἔ-
 κεντο οἱ καρτεῖ χειμωνικῶν, πεπόνων, βροδακίων,
 ἀπηνθίων, μήλων, σταφυλῶν γλυκυτάτων μάλιστα
 καὶ λεγομένων ἀγροχλάτων. Ὅπόσον δὲ χονδραὶ
 καὶ κοκκίνοι αἱ πομάται, αἱ καρυκένουσαι καὶ
 χρυσόνουσαι, οὕτως εἰσέπιν, πάνφαγητόν καὶ ἔδε-
 σμα διδὲ καλῶς χροσμήλας οἱ Ἰταλοὶ καλούσιν
 αὐτάς.

Ἄλλ' ὅποια ἢ θέα πᾶν παντοπωλείου κατὰ
 τὴν ἀνωθεν τῆς παρχίας ὁδόν; Ἐξέτιθεντο ποι-
 κίλος τὰ φάρμακα ἀλατιστὰ κρέατα χοιρομήρια,
 ἀλάνται πάσης σκευασίας, ἀρτοὶ λευκοὶ καὶ κα-
 λῶς ἐψημένοι, σαλμικά, μανέστρα, πολυσχημοὶ,
 φάρτοι ἐκλεκτοὶ, ἄσχοι βουτύρων λευκοτάτων.
 Πικρὸν τοῦ πωλούντος τὰς σαρδέλας νὰ φω-
 ναζῶσι, μὴ δύο τρεῖς τέσσαρας ἐπὶ ὀκτὼ δέ-
 κα εἰκόσιν. Ἐπλησίασαν νὰ ἴδω τι ἀριθμοῦσι, καὶ

ἐξίπασθην ἰδὼν ν' ἀριθμῶσι τὰς σηκωνομένας ἐκ
 τοῦ θαρελίου σαρδέλας. Ἐγέλασεν ἐξωκαρδα ὅταν
 ἤκουσα, τὸν πωλητὴν 9, 12 νὰ μετρά, ἐνῶ δὲν
 εἶδεν παρὰ δύο ἢ τρεῖς. Ἐρωτήσας τὴν αἰτίαν,
 ἔμαθον ὅτι ἀριθμοῦσιν πλείους, ἵνα σκᾶ ἐκ ζηλί-
 ας ὁ ἄλλος πλησίον σαρδελοπώλης. Φιάλαι με-
 γάλαι γέμουσαι ποικιλοχρόων πνευμάτων ἔκειν-
 το ἐπὶ μεγάλῃ σκαφιδωτῇ τραπέζῃς ἔμπροσθεν
 τοῦ πνευματοπώλου. Βαρέλια μικρὰ ἔχοντα κρου-
 νοὺς ἔχεον ἀμέσως εἰς καθαροπλυμένα ποτήρια ὑέ-
 λινα τὸν οἶνον, ὅστις διὰ σωλήνος ἐκ τῶν ἐν τῇ
 οἰνοθήκῃ βοτύων μετεφέρετο καὶ ἐγέμιζον ἀενάως
 τὰ ἔμπροσθεν τοῦ οἰνοπώλου βαρέλια. Ἐπειτα τὰ
 ποτήρια κολυμβοῦντα εἰς σκάφην πλήρη νεροῦ
 ἐπλύνοντο καὶ ἐκαθαρίζοντο. Οἱ μουστεριδες λε-
 γόμενοι εἰσέσχοντο ἀνὰ πεντάδας ἀνὰ δεκάδας
 εἰς τὰ οἰνοπωλεῖα καὶ ἐκερνώοντο, κρατοῦντες τὸ
 ποτήριον μετὰ τὰ δάκτυλα, καὶ συγκρούοντες ἐ-
 κραύγαζον εἰς ὑγείαν εἰς ὑγείαν. Ὡς ἀμπότες
 δὲ καὶ παλὶρροῖα εἰσέσχοντο καὶ ἐξήρχοντο εὐθο-
 μοι, φαιδροὶ, ἀγκυαλισόμενοι, φιλούμενοι τρα-
 γωδοῦντες.

«Τὸ κρασάκι ἀπὸ τοῦ θαρελίου
 ἢ καρδιά ἀνθρώπου θέλει.

«Κι ἂν μεθύσω, τί σὲ μέλλει;
 «εἰν' εὐφρόσυνο σὰ μέλι.»

Ἄλλ' οὐδεμία αἰσχυρολογία περιέργον ἢ βλα-
 σφημία ἤκουετο, εἰς τοσοῦτον χυδὴν λόγόν.

Διέτρεχον ἀδιακόπως τὰ κᾶρα καὶ αἱ ἀμαξίαι.
 Ἠκούοντο παντοῦ κρότοι καὶ κραυγαί. Ἐβλέ-
 πετο κυματιζομένη κίνησις ἀπείρου λαοῦ. Ἀθλο-
 φόροι, ἔμποροι, τεχνῖται, κάπηλοι, φουττανελο-
 φόροι, στενοβράκιδες, καπελοφόροι, φεσσοφόροι

καμψυόμενοι συννητῶντα συνωμίλουν ἑχαιρετών-
 το, διέβαινον ἀστοραπιδόν. Ἐστοραζέτο τίς ὅτι

ἀνάγκη, ἐργασία, κερδοσκοπία, ἰδιωφέλεια παρῴθει
 εἰς ἀνάκον κίνησιν τοσαύτην πληθύν. Περί τὴν

παρχίαν ἐγίνετο ἡ στίβασις τῆς σταφίδος. Ἐν-
 ταῦθα ἀπὸ τῆς μίας ἄκρας ἕως τῆς ἄλλης ἴσαν-
 το τὰ τετράποδα ζυγοστάσια. Ἐτίθεντο πλη-
 σίον τὰ ἐκατόσταθμα, ἔκειντο παραπλεύρως τὰ

σταφιδοθαρέλια. Ἴπποι ἔχοντες κρεμαμένους ἐκ
 τοῦ λαιμοῦ κώδωνας κρούοντας ἔφερον σάκους σα-
 οφίδος. Ἄλλους δὲ σάκους μετεκομίζον ἐκ πλοί-
 ων ἐκφορτογόνων σταφίδας ἐπαρχιωτικὰς ἐπὶ

ταῖς προκυμαῖς. Τῶν ἀπειρῶν ἐργατῶν οἱ μὲν
 ἐρρίπτον εἰς τὰ θαρέλια, οἱ δὲ ἐστίβαζον,

ποτοὶ δὲ ἐζύγιζον, καὶ ἄλλοι ἐγραφον τὸ ζυγία-
 σμα. Ἐπὶ τοῦ θαρελίου μετὰ χροῖμα ἐσημειοῦ-
 ετο σῆμα καὶ ἀριθμὸς τοῦ διατέμνοντος ἐμπό-
 νου.

Ἐκυλίοντο πρὸς τὴν προκυμαίαν τὰ θα-
 ρέλια ἐρρίπτοντα εἰς μεγάλην μάζαν, καὶ αὐ-

τὴν ἐρρμυλκεῖ ἀτμακάτιον εἰς τὸ φορτόνον
 ὁ ἀτμόπλοισιν. Ὑπὲρ τὰ 4 σιῆρῶν ἀτμοπλοῖα

φορτωνόμενα συγχρόνως ἄλλα ὑπὲρ τὰ 6 ἐλ-
 λημενίζοντο περιμένοντα φορτωσιν. Ἄλλ' εἰς τὴν

ἐργασίαν ταύτην διεκρίνετο ἀπειροκαλλία τις
 καὶ θόρυβος τῶν ἐργαζομένων. Μοὶ ἐκακοφάνη

δὲ ὅτι ἦσαν οἱ πλείονες ἐκ τῶν νήσων μας. Μὲ ἐξέπασαν αἱ μεγάλαι σταφίδοθηκαι τῶν μεγαλεμπορῶν. Διαιροῦνται αὐταὶ εἰς τμήματα, ἐνθα κατὰ ποιότητα τίθεται ἡ σταφὶς διακρινομένη εἰς βρεγμένην ἄβροχον λεπτὴν χονδρὴν. Διὰ κλίμακος περιφεροῦς τῶν τμημάτων καὶ διὰ ξυλίων κατωφερειῶν ἐρρίπτετο ἡ σταφὶς εἰς τὸν προσήκοντα χώρον τῆς ποιότητος.

Ὅποια δὲ ἡ πλουσιότης τῶν μεγάλων ἀποθηκῶν, πωλητηρίων καὶ ἐμπορικῶν καταστημάτων εἰς ἀκατεργάστους καὶ εἰργασμένας ὕλας. Ἐπὶ σειρᾷ μεγάλων ὑελίνων θηκῶν ἐκείντο ὑφάσματα μέλινα μεταξωτὰ βαμβακερὰ, σκεύη καὶ ἐπιπλα ὑέλινά μεταλλουργικὰ μαρμαρίνα καὶ ἄλλαι παντοίως ὕλαι. Τεχνουργήματα ἐδεικνύοντο πολυειδῆ δι' ἐνδυμασίαν κόσμωσιν σκεύη, καὶ πᾶσαν χρῆσιν καὶ ἐργασίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐξίστατο ὁ περιεργαζόμενος πῶς ἀνθρώπινος νοῦς μορφώνει σχηματίζει πλάττει καὶ δημιουργεῖ ἐξ ὧλων τῶν παρεχομένων ὑπὸ τῆς φύσεως ὕλων τόσα πολυειδῆ καὶ ποικίλλα διὰ τὴν ἀνθρώπινον χρῆσιν. Εἰσῆρχοντο καὶ ἐξῆρχοντο ἀδιακόπως εἰς τὰ ἐμπορικὰ πωλητήρια οἱ ἀγορασταί. Μὲ καλὴν συμπεριφορὰν καὶ πειθῶ προϊστάμενοι καὶ ὑπάλληλοι ἐφείλκουν τοὺς ἀγοραστὰς, καὶ μάλιστα τὰς γυναῖκας εὐκολώτατα νὰ εὐκαιρῶσι τὴν χρηματοθήκην εἰς ἀγορὰν τοῦ ποθυομένου. Πόσον δὲ ἐχάρην ὅτι μετὰ τῶν ὑπαλλήλων τῶν πωλητηρίων καὶ ἐμπορικῶν γραφείων εὖρον τὰ ζακυθινόπουλα τοὺς πολυαγαπήτους μαθητάς μου! Οἱ νέοι οὗτοι ἀποκαταστημένοι ἐκτελοῦσι τὰ χρεῖα τῶν μετρίων καὶ τιμότητα, καὶ ἀμοιβόνται γενναίως κατὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν παρὰ τῶν προϊσταμένων. Εὐχῆσθην αὐτοῖς ἐκ καρδίας, καὶ ἐσύστησα τὸν ὀφειλόμενον ζῆλον καὶ τὴν ἀδιάφθορον αὐταπάρνησιν εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος. Μετέβην ἀκολουθῶν εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ τελωνείου. Ἐνταῦθα ἐσωρεύοντο αἱ πραγματεῖαι· κάρα ἐφόρτωναν κῶλα, κασόνια, σάκους, κιβώτια, δέματα. Ἐφερον αὐτὰ εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἀποθήκας, ἄλλα ἐπεβίβαζον εἰς ἔτοιμα πλοῖα δι' ἀποστολὴν εἰς ἄλλα μέρη. Ἐτρεχον ἀδιακόπως· ἀλλ' οἱ καρολόγοι ἀπρόσεκτοι καὶ ὀρμητικοὶ ἐκινδύνευον ἐνίοτε νὰ πλακώσωσι τοὺς συναντωμένους. Καὶ συνέβη κατ' ἐκεῖνο τὸ Σάββατον τῆς περιηγήσεώς μου ὅτι ὀρμητικὸς καρολόγος βάθραρος καὶ ἀτίθσκος ἐσύντριψε γραίαν μὴ προφθασασαν ν' ἀποσυρθῇ τοῦ ἐλαύνοντος κάρου, ἐπλάκωσε καὶ ἐφόνευσε τὴν ἀτυχῆ. Τίς δὲ παρευρεθείς ἐπέπληξεν τὸν ἄγριον ἐκεῖνον διὰ τὸ δυστύχημα, ἀλλ' ἤκουσεν ὕβρεις παρ' αὐτοῦ καὶ ἀπειλὰς· καὶ οὗτος ὀργισθεὶς ἐτραβήξε τὸ πιστόλιον καὶ τὸν ἐφόνευσε. Δύω δὲ θύματα ἀπρεσεξίως ἀπλήστου καὶ παρατόλμου ἐκείντο καθ' ὁδὸν αἵματόφυρτα. Τοιαύτη ἡ ζωὴ τῆς ἐμπορικῆς κινήσεως τῶν Πατρίων. Δυνάμεθα διὰ ταῦτα νὰ εἰπωμεν

ὅτι ἡ πόλις Πατρῶν τὴν σήμερον συγκεντρώνει ὅλην τὴν ἐμπορίαν Πελοποννήσου καὶ τῶν πέριξ νήσων.

(ἀκολουθεῖ)

ΡΟΔΩΝ ΔΕΣΜΙΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἰδοὺ ροδωνιὰ ἀναμνησκουσά μοι ἱστορίαν τινα. Ἐπὶ τινος ἐσπέρας διηρχόμην ὀλίγας ὥρας εἰς τὴν οἰκίαν γηραιῶς τινος γείτονός μου κυρίας, ἐραμίας, φιλόφρονος, πνευματώδους. Αἴτη ἡγάπα τὰ ἄνθη, καὶ σεῖς δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε μεθ' ὁποίας καλαιστοησίας παρεσκεύαζον ὠραίαν τινὰ δεσμίδα καὶ πόσον νύχαιστούμην ἐκ τῆς ἐκπλήξεως αὐτῆς, ὅτε τῇ ἐκόμιζον ἄνθος ὑπερ' ἡγνοεῖ, ἢ ἀπλῶς σπάνιον εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον.

Ἐσπέραν τινὰ, πορευθεὶς παρ' αὐτῇ κατὰ τὸ σῆμα, τὴν εὖρον καθημένην μετὰ τινος γέροντος πρὸ δύο μηνῶν κατοικοῦντος ἐκεῖ εἰς τὰ πέριξ, ὀνόματι Ἐδγάρδου. Σχεδὸν καθ' ἐσπέρας ἐπαίζον μαζὺ τὸ πατριαρχικὸν τρεσέτε.

Σιωπηλῶς ἐχαίρετιστα ἔνθα μὴ διακόψω τὸ παιγνίδιον· ἔπειτα, ὅταν ἐτελείωτε, προσήνεχον τῇ Κυρίᾳ δεσμίδα ρόδων ἣν μετ' ἐμοῦ εἶχον φέρεи.

Τὰ ρόδα μου ἦσαν ὠραιότατα, ἡ δὲ κυρία δὲν ἀπῆυδα θαυμάζουσα ταῦτα.

Ὁ γέρον κύριος ἐσιώπη, ἀλλ' ἐφάνη ἄλλοφρονων. Ἐκπληκτος ἐθεώρησε αὐτὸν, μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ τὴν μυστηριώδη ἐπιτροπὴν τῶν ρόδων μου, ἀλλ' ἔπειτα ἡ κυρία ἤρχισεν ἄλλην ὁμιλίαν καὶ ἐνόμισα ὅτι ἠπατήθην.

Ὁ κύριος Ἐδγάρδος ἤρχισεν νὰ γελᾷ καὶ μὲς εἶπε—Ὅ ἀπίστευτε ὅτι ἡ δεσμὶς ἐκείνη μοι ἀνεπώλησεν ὀλόκληρον ἐποχὴν τῆς νεότητός μου; Ἐπὶ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας μοι ἐφάνη ὅτι ἐπανήθην εἰς τὴν εἰκοσαετῇ μου ἡλικίαν, ἐπὶ πέντε λεπτὰ ἐγενόμην πάλιν ἐραστής γυναικὸς ἐξήκοντα ἐριθμούσης ἔτη, ἐὰν σήμερον ζῇ ἀκόμη. Ὅσας διηγήθω τὴν ἱστορίαν ταύτην—μεγάλαν ἔλαβεν ἐπὶ τοῦ εἴου μου ἐπιτροπὴν, ἡ δὲ ἀνάμνησις αὐτῆς, σήμερον ὅτε τὸ αἷμά μου μόλις ἔχει τὴν θερμότητα ὥστε νὰ ζῶ καὶ νὰ παίζω τὸ τρεσέτε, ἐκτάκτως πῶς με συγκινεῖ.

«Ἦμην εἰκοσαετής—πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν—καὶ μόλις εἶχον ἐξέλθει τοῦ Δυκείου. Ἀποῦ σοφικῶς περὶ ἐμοῦ, πλην ἀνευ ἐμοῦ, ἐσκέφθη περὶ ἐκλογῆς ἀποκαταστάσεως, πρῶτον τὰς ἀνὰ νήγγειλιν ὁ πατήρ μου ὅτι ὤφειλον νὰ διατρέξω τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, μετὰ ταῦτα δὲ ὅπως εἶμαι ἔτοιμος πρὸς ἀναχώρησιν μετὰ τρεῖς ἡμέρας.

«Ἐμείνα ἀμνηχνῶν, καὶ τοῦτο διὰ πολλὰς

αίτιας. Δὲν μοι ἤρεσεν ὁ στρατιωτικὸς βίος, ἐπειτα δέ, ἤμην ἐρωτευμένος.

«Οὐδὲ κ' ἐν μοι ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν νὰ κάμω νύξιν περὶ τούτου πρὸς τὸν πατέρα μου· μόνη ἀπάντησις εἰς τοιαύτην ἐξομολόγησιν θὰ ἦτο ἡ διαταγὴ ν' ἀπέλθω αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἐσπέραν. Ἀλλ' εἶχον ἕνα θεόν, ἀλλ' ὅποιον θεόν!

Ἐίχε τότε τὴν ἡλικίαν ἣν τὴρᾶ ἔχω ἐγὼ, ἀλλ' εἶχε μείνει νέος. Ἠγάπα τὴν νεότητά, τὴν ἐνόει, καὶ δὲν ἐζηλοτύπει. Ἀγαθὸς καὶ λίαν λογικὸς ἔζη ἐν τῇ τῶν ἄλλων εὐτυχίᾳ. Εὐρίσκειτο εἰς ὅλας τὰς γενναίας τρέλλας καὶ τὰς εὐγενεῖς ἀνοησίας τῆς νεότητος· ἦτο ὁ μυστικαπόδοχος καὶ προστάτης ὅλων τῶν ἐρώτων, τῶν ὀφειλῶν, τῶν ἐλπίδων, ὅλων. Ἐδραμον πρὸς εὐρεσιν αὐτοῦ.

«Θεῖέ μου! εἶμαι πολὺ δυστυχής.

«Στοιχηματίζω εἰκοσι λουδοβίγια ὅτι δὲν εἶσαι ὡς λέγεις—μοὶ ἀπεκρίθη.

«—'Α! θεῖε, μὴ ἀστειεύεσθε, θὰ ἐχάνατε.

«—'Αν χάσω, πληρώνω, πιθανόν τοῦτο νὰ σὲ παρηγορήσῃ.

«—'Οχι, ὄχι. θεῖε, δὲν ἔχουν νὰ κάρουν τὰ χρήματα μετὰ τὸ δικό μου χάλι.

«—Τότε, πὲ, τί τρέχει;

«—'Ο πατέρας μου εἶπεν ὅτι θ' ἀναχωρήσω διὰ νὰ μεταβῶ εἰς τὸ στρατιωτικόν.

«—Καὶ αὐτὸ σὺ λέγεις δυστυχίαν! Θὰ φορῇς στολὴν κομποστάτην, ἐπειτα ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ εἶναι εὐπατρίδαι. . .

«—Θεῖέ μου, δὲν θέλω νὰ γείνω στρατιώτης.

«—Πῶς, δὲν θέλεις; μὴπως δὲν ἔχεις τὸ θάρρος;

«—Δὲν ἤξεύρω ἀκόμη, θεῖέ μου· μῶλον τοῦτο εἰς σὰς μόνον ἐπιτρέπω νὰ μοῦ κάμνετε τοιαύτην ἐρώτησιν.

«—Λοιπὸν, παιδί μου, διὰτὶ δὲν θέλεις νὰ γείνης στρατιώτης;

«—Θεῖέ μου, διότι θέλω νὰ νυμφευθῶ.

«—Οὐφ!

«—Δὲν εἶναι οὐφ, θεῖέ μου· εἶμαι ἐρωτευμένος.

«—Πῶ, πῶ! καὶ τὸ λέγεις δυστυχίμα αὐτὸ σὺ; ἤθελα νάμουν κ' ἐγὼ ἐρωτευμένος. Καὶ παῖον εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς καούρας σου, παιδί μου;

«—Εἰς ἄγγελος.

«—Τὸ ἤξεύρω, πάντοτε ἄγγελος εἶναι εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις. Ἀργότερα θ' ἀγαπήσῃς καλῆτερα μίαν γυναῖκα. Ἀλλὰ τέλος ὅποιον ἀνθρώπινον ὄνομα φέρει ὁ ἄγγελος οὗτος.

«—Θεῖέ μου, ὀνομάζεται Νοέμη.

«—Δὲν σ' ἐρωτῶ τοῦτο, Νοέμη φθάνει διὰ σέ. Καὶ ὅμως εἶναι χαριέστατον ὄνομα. Ἀλλ' ἐγὼ ἔχω ἀνάγκην νὰ μάθω τῆς οἰκογενείας τὸ ὄνομα.

«—Εἶναι ἡ δεσποινὶς Ἀμελλότη.

«—'Α! βλέπω. . .

«—Θεῖέ μου! ἂν ἐγνωρίζετε τὴν καρδίαν τῆς!

«—ἤξεύρω. . . γνωρίζω. . . Καί. . . πῶς τὸ λέτε σεῖς; ἀνταγαπᾶσαι;

«—Δὲν ἤξεύρω, θεῖέ μου.

«—Πῶς; δὲν τὸ ἤξεύρεις, ἀνεψιὲ ἀνάξιε τοῦ θείου σου! Καὶ λοιπὸν ἀνέβης καὶ κατέβης εἰς τὸ 'σπῆτί της χωρὶς ἀκόμη νὰ τὸ μάθης.

«—Ἀλλὰ δὲν ἤξεύρεις οὔτε κ' ὅτι τὴν ἀγκυπῶ.

«—'Ω! ὦ; πρὸς τοῦτο ἀπατᾶσαι, ἀγαπητέ μου ἀνεψιέ, καὶ δὲν καταλαμβάνεις τίποτε. Αὐτὴ τὸ ἤξευρεν ἐν τέταρτον τῆς ὥρας τοῦλάχιστον πρὶν ἢ σὺ αὐτὸς τὸ μάθης.

«—Θεῖέ μου! ἤξεύρω μόνον ἔτι ἂν δὲν γείνη ἰδική μου θὰ φανευθῶ.

«—'Ω, ὦ! ἄριστά, ὠραίέ μου ἀνεψιέ· ἀπ' ἐναντίας ὑπάρχουσι πιθανότητες, καὶ πολλὰι μάλιστά, ὅτι δὲν θὰ γείνη ἰδική σου· ὁ πατήρ σου εἶναι πολὺ πλουσιώτερος τοῦ πατρὸς της, καὶ δὲν θὰ ἐδίδε τὸν υἱὸν του. . .

«—Τότε, θεῖέ μου, γνωρίζω τί μοὶ ἐναπομένει νὰ πράξω.

«—'Α; ἴδωμεν· μὴ κάμης τοῦλάχιστον ἀνοησίας. Ἀκούσον.

«—Ναί, θεῖέ μου.

«—Πρὸ πάντων ἄλλων σὺ δὲν δύνασαι νὰ λάβῃς σύζυγον εἰκοσαετῆς.

«—Διὰτί;

«—Διότι δὲν θέλω ἐγὼ, καὶ χωρὶς ἐμοῦ τὸ συνοικεσίον τοῦτο δὲν δύναται νὰ γείνη.

«—'Ω!

«—Ἐὰν ἡ κόρη σέ ἀγαπᾷ, ἐὰν ὑπόσχηται νὰ σέ περιμεῖνῃ τρία ἔτη. . .

«—Τοῖα ἔτη!

«—Μὴ μοῦ συζητῇς, ἄλλως θέτω τέσσαρα. Ἐὰν λοιπὸν σοῦ ὑπόσχηται νὰ περιμεῖνῃ τρία ἔτη, θ' ἀναχωρήσῃς, θὰ καταταχθῇς εἰς ἐν τάγμα.

«—'Α!

«—Ἀλλ' ὅχι ὅπου θέλει ὁ πατήρ σου· ἐγὼ θὰ κατορθώσω νὰ καταταχθῇς εἰς ἐν τάγμα ὀλίγον μακρὸν ἀπ' ἐδῶ διαμένον, καὶ οὕτω θὰ δύνασαι ἀνὰ πᾶσαν τριμηνίαν νὰ ἐρχῃσαι, μέχρις οὐ ἀνατεῖλῃ ἡ πυθνητὴ ἡμέρα.

«—Ἀλλὰ πῶς, θεῖέ μου, πῶς νὰ μάθω ἂν αὕτη μὲ ἀγαπᾷ;

«—Πῶς νὰ τὸ μάθης, Διάβολε! ἐρώτησέ την.

«—Δὲν θὰ λάβω ποτὲ τὸ θάρρος.

«—Τότε ἀκούσον τὸν πατέρα σου, καὶ ἐτοιμάσθητι ν' ἀναχωρήσῃς.

«—Ἀλλὰ θεῖέ μου, ἀγαπητέ μου θεῖε, δὲν ἤξευρετε ὅποια εἶναι ἐκείνη ἡ κόρη· εκατοντάκις ἀπεράσις νὰ τῇ εἶπω ὅτι τὴν ἀγαπῶ, ἀπεστήθισα ἐρωτικὰς ἐξομολογήσεις, ἐπέβαλον θάρρος εἰς ἑμαυτὸν, ἐγράψα ἐπιστολάς—ἀλλὰ μολίς ἤνοιγον τὸ στόμα, ὑπὸ τῆς πρώτης ἐπινυγμένης λέξεως, καὶ εἰς πᾶν ἄλλο ἐστρέφετο ἡ οὐμιλία μου. Ἐχει, θεῖέ μου, τόσον γλυκὺ ἀλλὰ ταῦτοχρόνως

τόσον αὐστηρὸν τὸ βλέμμα ὥστε μοι ἐφαίνετο ὅτι οὐδένα θὰ ἡγάπα, καὶ τότε ἔμενον ἀναυδὸς ἐνώπιόν της. Ὡς πρὸς τὰς ἐπιστολὰς ἀκόμη χειρότεροι· ὅταν ἐμελλον νὰ τὰς ἐγχειρίσω, μοι ἐφάνετο τόσον ἀνόητον ὥστε εἰς μυρία τὰς ἐσχίζον τεμάχια.

«—Ἐπρεπε ν' ἀποφασίσῃς μιᾶ φορᾶ, παιδί μου, καὶ ἰδοὺ διὰ τί. Ὁ πατήρ σου δὲν σοι εἶπε τὰ πάντα· σὲ στέλλει ἐκεῖ ὅπου θέλει, διότι ἐκεῖ ὁ ταγματάρχης εἶναι φίλος του, καὶ ἔχει θυγατέρα ὀρίθεισαν δι' ἐσέ. Τὸ συνοικέσιον θὰ σοι ᾔτο ἐπωφελές· ἡ νύμφη εἶναι πλουσία. Ἀλλὰ... μὴ μοῦ πῆς τίποτε, τὸ ξέρω κ' ἐγώ, ὅταν κἀνεῖς ἀγαπᾷ, τὰ πλούτη εἶναι μηδὲν... Ἐὰν ἡ Νοέμη σὲ ἀγαπᾷ, πρέπει εἰς αὐτὴν τὰ πάντα νὰ θυσιάσῃς· εἶναι ἀνοησία, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὴν κάμῃς· ὅμως εἶναι ἀνάγκη νὰ μάθῃς ἂν ἀληθῶς σὲ ἀγαπᾷ, καὶ ἡ εὐκαιρία εἶναι κατὰλληλος. Θέλουσι νὰ τὴν ὑπανδρεύσωσιν, ἀνεψιέ μου· σὺ ὠχρίσας εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην, θὰ διεσπᾶς διαμπαξ διὰ τοῦ ξίφους σου τὸν μισητὸν ἀντίζηλόν σου... Ἄ, ἄ!... προσπάθῃσον νὰ διατηρήσῃς ὀλίγον ἐκ τοῦ θάρρους σου διὰ τὴν ὠρχίαν Νοέμην. Θέλουν νὰ τὴν νυμφεύσωσι· σὺ εἶσαι πλουσιώτερος αὐτῆς, ἀλλ' ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον θέλουσι νὰ τῇ δώκωσιν εἶναι πλουσιώτερός σου, εἶναι τιτλοφόρος, καὶ εἶναι σύζυγος ἔτιμος, ἐνῶ σὺ πρέπει νὰ περιμένῃς. Πήγαινε εἰς τῆς Νοέμης, εἰπέ τῇ ὅτι τὴν ἀγαπᾷς· αὐτὴ τὸ ξέρει πολὺ καλὰ, ἀλλὰ πρέπει νὰ προσποιηθῇ ὅτι δὲν ἠξέυρει τίποτε»—ἐπειτα ἐρώτησέ τὴν ἂν ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν ἔρωτά σου καὶ ἂν συγκατατίθεται νὰ περιμένῃ τρία ἔτη, νὰ τὸ ὀρκισθῇ, καὶ νὰ τὸ γράψῃ πρὸς ἐμέ δι' ἐπιστολῆς· τότε διαλύω τὸ συνοικέσιον τὸ ὁποῖον θέλουσι νὰ τῇ ἐπιβάλωσι, σὲ ἐγγράφω εἰς ἄλλο τάγμα καὶ μετὰ τρία ἔτη, εἰς τὸ πείσμα τοῦ πατρός σου, τοῦ διαβόλου, ὅλον τέλος πάντων, σᾶς νυμφεύω.

«—Θεῖέ μου, ἔχω μίαν ἰδέαν.

«—Ἀς τὴν ἀκούσωμεν.

«—Νὰ τῆς γράψω.

«—Κάμε ὅπως θέλεις.

«Ἀφῆκα τὸν θεῖον καὶ ὑπῆγον νὰ συναζῶ τὴν ἐπιστολήν. Δὲν ἦτο δύσκολον· ἑκατονπεντηκοντάκις τῇ εἶχον γράψαι—ἀλλὰ μ' ἐθορύβει ὁ τρόπος τοῦ νὰ ἐγχειρίσω τὴν ἐπιστολήν. Οὐχ ἤττον, ἐπεὶδὴ χρόνος δὲν ὑπελείπετο, ἀπεφάσισα· ἡγόρασα δεσμίδα ρόδων καὶ ἐν τῇ μέσῳ αὐτῶν ἔθεσα τὸ γραμματίον.

«Ἀπὸ τῇ ἐξωμολογούμην τὸν ἔρωτά μου, τὴν παρεκάλουν νὰ περιμείνῃ ἐπὶ τρία ἔτη ἐν περιπτώσει δὲ συγκαταθέσθω τὴν ἐκείνου ἵνα τὸ ἐσπέρας φέρῃ εἰς τὴν ζώνην· τῆς ἐν ἐκ τῶν ρόδων μου· τότε—ἔλεγον—θὰ τομῶσω νὰ σᾶς ἐμιλήσω καὶ θὰ σᾶς εἶπω τί ἀπαιτεῖται πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς εὐτυχίας μου, δὲν τολμῶ νὰ εἶπω τῆς εὐτυχίας ἡμῶν.»

—Ἄ! Καὶ ἐθέσατε τὸ γραμματίον ἐντὸς τῆς

δεσμίδος! ἀνέκραξεν αἰφνης· ἡ γηραιὰ κυρία.

—Ναί, κυρία.

—Καὶ ἔπειτα;

—Καὶ ἔπειτα, τὸ ἐσπέρας, ἡ Νοέμη δὲν ἔφερε τὸ ρόδον εἰς τὴν ζώνην. Ἦθελον νὰ αὐτοκτονήσω. Ὁ θεὸς μου ἐναντίον τῆς θελήσεώς μου μὲ ὠδήγησε μακράν· ἔμεινε μετ' ἐμοῦ δύο μῆνας· ἠνώθη μετὰ τῶν νέων ἀξιωματικῶν, ἐπὶ τέλους μὲ διεσκέδασε καὶ μοι ἀπέδειξεν ὅτι ἡ Νοέμη οὐδέποτε μὲ ἠγάπησεν.

«—Ἀλλὰ, θεῖέ μου, τῷ εἶπον—αὕτη ἐφαίνετο ἀγαλλομένη· ὅταν μ' ἐβλεπε, καὶ μετὰ πολλῆς χάριτος μ' ἐπέπληττεν ὅταν ἐβράδυον!...

«Ἐπὶ τέλους τὴν ἐλησμόνησα, ἡ σχεδόν. Ἐπειτα ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ ταγματάρχου, ἦν ἀπώλετα μετὰ ὀκταετῇ σύζυγόν βίον, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μόνος, διότι καὶ ὁ θεὸς μου ἀπέθανεν ἤδη πρὸ πολλοῦ. Καὶ ὅμως θὰ ἐπιστεύετε ὅτι ἐνίοτε σκέπτομαι τὴν Νοέμην;... τὸ περιεργότερον δὲ εἶναι ὅτι τὴν βλέπω πάντοτε ὡς ἦτο· δεκαοκταετῇ κόρην, μὲ τὴν μαύρην κόμην της καὶ τοὺς μέλανας ὀφθαλμούς της, ἐνῶ τώρα θὰ εἶναι καμμὶ γραιὴ μάμμη.

—Καὶ δὲν ἠξέυρετε τί ἀπέγεινεν;

—Ὅχι.

—Ὅχι, ἀληθῶς;

—Ὅχι.

—Λοιπὸν ἐγὼ θὰ σᾶς εἶπω τί ἀπέγεινεν ἡ Νοέμη.

—Καὶ πῶς;

—Ναί, θὰ σᾶς· τὸ εἶπω· αὕτη σᾶς ἠγάπα.

—Μὲ ἠγάπα;... ἀλλὰ τὸ ρόδον;

—Αὕτη δὲν εἶδε τὸ γραμματίον· ἐθρήνησε τὴν ἀναχώρησίν σας, ἔπειτα ἔλαβε σύζυγον ἕνα κύριον· ἕνα ἄλλον κύριον.

—Τὸν κύριον Δε Λοργάλλην.

—Ναί, τὸν κύριον Δε Λοργάλλην τοῦ ὁποίου σήμερον εἶμαι χήρα.

—Τί! σεῖς... Σεῖς εἰσθε ἡ Νοέμη Ἀμελόττη;

—Οἱμοι, ναί, ὡς εἶναι· ἀληθές· ὅτι σεῖς εἰσθε ὁ ἀρχαῖος λάτρης μου.

—Θεέ μου! Ποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ ἀνεγνωρίζεσθε; Ποῖος!...

—Καὶ ὅτι θὰ συνηρχόμεθα νὰ παίξωμεν τὸ τρεσέττε!

—Ἄλλ' ἡ δεσμὶς; ἡ δεσμὶς... εἰσέτι!...

—Ἡ δεσμὶς, ἰδοὺ τὴν. Τὴν διεφύλαξα πάντοτε.

Καὶ ἡ κυρία ἔλαβεν ἐκ τινος ἐμαρίου πυξίδα ἐξ ἐβίου, τὴν ὁποίαν ἠνοῖξε. Ἐξῆγαγε δὲ ταύτης δεσμίδα ρόδων μεμαρμαμένων. Αὕτη ἔτρεμε.

—Λύσατέ τὴν, λύσατέ τὴν, ἀνέκραξεν ἐκείνος...

—Αὕτη ἔλυσε τὴν δεσμίδα καὶ εὔρε τὴν ἐπιστολήν ἥτις ἀπὸ τεσσαράκοντα δύο ἐτῶν εὐρίσκατο ἐκεῖ.

(ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ)

Γ. Κ. ΣΦΗΚΑΣ

ΤΟ ΜΕΙΔΙΑΜΑ

«Μελετήσατε τὸ μεϊδιάμα...

Εἰς κάθε μεϊδιάμα κατοπτρίζεται καὶ μία καρδιά»

Α'.

Μελετήσατε τὸ μεϊδιάμα...

Πόσοι ἀπατῶνται νομίζοντες, ὅτι τὸ μεϊδιάμα, ὅπερ ἐνίοτε στέφει τὰ χεῖλη μας, εἶνε γλυκὺ λυκαυγὲς τῆς χαρᾶς, ἣτις περιβάλλει καὶ θερμαίνει περιλαμπῆς τὴν καρδίαν.

Οἱμοι! Ἡ ἴρις ἐξαπλοῦται ἐπὶ τῶν μελανῶν νεφελῶν τοῦ φθινοπώρου, αἵτινες, πρὸ ὀλίγου ἔκλειον καὶ ἐγόγγυζον ἀπελπιστικῶς.

Τὸ μεϊδιάμα ὡς πρὸς τὴν λύπην, ἔχει τὸν αὐτὸν λόγον, ὃν τὸ δάκρυ πρὸς τὴν χαρὰν.

Δακρύομεν ἐξ ὑπερβολικῆς χαρᾶς καὶ μειδιῶμεν ἐκ βαθυτάτης θλίψεως, καὶ τὸ μεϊδιάμα ἐκεῖνο εἶνε χολῆς καὶ σαρκασμοῦ καὶ εἰρωνείας κατὰ πλεον πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα πᾶσαν. Εἶνε σπασμὸς, ὅστις ῥυτιδώνει τὰ χεῖλη μας πρὶν ἢ ἀνοιγῶς πρὸς βλασφημίαν.

Β'.

Μάθετε νὰ διακρίνητε τὸ μεϊδιάμα τῆς εὐθυμίας τοῦ μειδιάματος τῆς μελαγχολίας, τὸν γέλωτα τῆς τέρψεως τοῦ καγχασμοῦ τῆς ἀπελπισίας, τὸ δάκρυ τῆς χαρᾶς τοῦ δακρύου τῆς ὀδύνης.

Μάθετε τὴν ἀπεισίαν ταύτην διαφορὰν σεῖς οἱ ἔχοντες καρδίαν εὐγενῆ καὶ θερμὴν ἐκ τῶν μυροβόλων ἀτμῶν τῶν ἐξ αὐτῆς ἀναδιδόμενων αἰσθημάτων· διότι τότε μόνον θὰ δύνησθε νὰ ἐπουλῶνῃτε μὲ παρήγορα φιλήματα τὰς ἐνδομύχους ἐκείνας μυστηριώδεις πληγὰς, ὧν τὸ ἄλγος ἀδυνατοῦμεν νὰ ἐκστομίσωμεν καὶ εἰς τοὺς πλεόν φιλτάτους τῆς βαρυθύμου ψυχῆς μας.

Ὑπάρχουσι καρδίαι ἀσθενεῖς, δειλαὶ καρδίαι, αἵτινες ἀδυνατοῦσι νὰ κρατήσωσι τοὺς πόνους τοῦ δηλητηρίου τῆς ὀδύνης των καὶ ἐκχύνουσι τοῦτο ταχέως· ἐκμυστηριεύμεναι ἀνακουρίζονται· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι καρδίαι γενναῖαι, πίπτουσαι, ἀλλ' οὐδέποτε κύπτουσαι ὑπὸ τὰ ῥαπίσματα τῆς εἰμαρμένης, σπαρασσόμεναι ἐνδομύχως χωρὶς οὔτε τὴν ἐλαχίστην οἰμωγὴν πόνου ν' ἀφήσωσι καὶ αἱ καρδίαι αὗται, ὁπότεν τὸ ἄλγος των κορυφωθῇ, μεστὰι ἀγρίας ὀργῆς καὶ λύσσης μειδιῶσιν ἢ καγχάζουσι καὶ πτύουσι κατὰ πρόσωπον ἐν τῇ φοβερᾷ καὶ καταστρεπτικῇ αὐτῶν ὑπεροφίᾳ καὶ Πρόνοιαν καὶ Εἰμαρμένην, ἀνάλισκόμεναι βραδέως, μέχρις ὅτου τὸ δυσπνοῦν καὶ ἀσθμαίνον στήθος των ῥαγῇ καὶ ἐκ τοῦ ῥήγματος ἐκείνου ἀντὶ καρδίας φανῇ σῆψις ὀλέθρια μιάσματα ἀναδίδουσα... Ὡ! τότε ἐάν τις ἐνδοί, φυσιογνώμων βαθύς, ὃν ἡ ἀγάπη μᾶλλον ἢ ἡ πείρα ἐδίδαξεν, εἰς πῶλον νέφος ἀπειλητικῆς ἐγκυμονοῖν θυέλῃς ἢ ἴρις ἀνεφάνει ἐκεῖνη, τὴ μεϊδιάμα ἐκεῖνη, καὶ ἡδύνατο ἐντλῶν δυνάμεις ἐκ τῆς πρὸς τὸν πάσχοντα στοργῆς του, νὰ τῷ λαλήσῃ εὐγλώτῳ, μὲ τὴν παρήγορον τῆς φιλίας μουσικὴν φωνὴν ἀποσπῶν τὰ ὀδυνηρὰ μυστικὰ, τὰ φλογερὰ

θέλη τῆς ταλαιπώρου ἐκείνης καρδίας, ὦ! τότε θὰ ἐσώζετο ἰσως μία ὑπαρξίς, θὰ ἐλυτροῦτο μία καρδιά, ἥς ἡ εὐγνωμοσύνη οὔτε πρὸς τὸν ὠκεανὸν τοῦ ἀπεράντου οὐρανίου δώματος θὰ ἡδύνατο νὰ περὰ βληθῇ.

Μελετήσατε τὸ μεϊδιάμα.

Γ'.

Ἐν τῷ μεϊδιάματι ἐγκρύπτεται ὁλόκληρος κόσμος.—Εἰς κάθε μεϊδιάμα κατοπτρίζεται καὶ μία καρδιά.—Εἰς κάθε μεϊδιάμα φωτίζεται καὶ μία ψυχὴ.—Τὸ μεϊδιάμα εἶνε ἑκφρασις αἰσθημάτων καὶ ἰδεῶν, ἃς ἀδυνατοῦμεν καὶ νὰ ψελλίσωμεν μόνον.—Τὸ μεϊδιάμα τῶν χειλέων ἱστορεῖ τῆς ψυχῆς τὴν ἀρετὴν.—Τὸ μεϊδιάμα τῶν χειλέων ἀπεικονίζει καὶ τῆς καρδίας τὴν κακίαν.—Εἶνε μεϊδιάμα λύπης καὶ μεϊδιάμα χαρᾶς.—Μεϊδιάμα χλευασμοῦ καὶ μεϊδιάμα ἀγαθότητος.—Μεϊδιάμα ὑπεροφίας καὶ ἐγωῖσμοῦ καὶ μεϊδιάμα ταπεινότητος καὶ μετριοφροσύνης.—Μεϊδιάμα εὐφροίας καὶ Μεϊδιάμα βλακειᾶς.—Μελετήσατε τὸ Μεϊδιάμα.

* * *

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

ΕΠΙ Τῇ ΑΓΓΕΛΟΘΕΙᾳ ΠΡΟΣΦΙΛΕΙ ΕΠΑΝΟΛΩ ΣΟΥ

Αὐτοσχέδιον

Αἶ! πότε θὰ σκορπίσουνε ἡ συννεφιαῖς καὶ πάλι, Πότε θὰ λυώσουν τοῦ θουνοῦ τὰ παγωμένα χιόνια
Πότε θὰ νὰ 'λθῇ ἡ ἀνοιξὴ μὲ τὰ ξανθὰ της κάλλη
Καὶ 'ς τὴν παλῆά τους γειτονιὰ τὰ μαῦρα χελιδόνια,
Ὅπου καὶ σὺ τὴν ξενιτεὰ τὴν ἔρημη θ' ἀφίσης
Καὶ 'ς τὰ ἀγαπημένα μας λημέρια θὰ γυρίσης;

Ἐλα, πουλὶ, στὴν πρώτη σου φωλῇ, ξενιτεμένο,
Στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάνας σου, γιὰ νὰ χαρῆς περισσῇ
Ἐλα... Πιστὸς σου σύντροφος... ἄχ! πῶς σὲ περιμένω
Νὰ τρέξωμε 'ς τὴν Ἰλισσὸν, 'ς τοὺς Κήπους, 'ς τὰ Πατήσια.
Ὅλα τὰ ἔξω θὰ τὰ ἔρῃς, δὲν ἀλλάξε κανένα,
Θαρεῖς πῶς σὲ προσμένουνε νὰ 'λθῇς ἀπὸ τὰ ξένα.

Τρεῖς χρόνοι... Πῶς περάσανε ὁλόκληροι τρεῖς χρόνοι
Μὲ πόσαις θλίψαις ἤλθανε καὶ πόνους καὶ φαρμακία
Πόσαις καρδίαις ἐπνίξανε μὲ κρούσταλλα καὶ χιόνι
Κ' εἰς πόσα, πόσα μέτωπα χαράξανε αὐλάκια
Καὶ ὅμως ὅλα ἀπερνοῦν καὶ ὅλα λησμονιοῦνται
Μόνον οἱ τάφοι οἱ πικροὶ ἐκεῖνοι δὲν ξεχνιοῦνται

Αὐγουστος τοῦ 1880

† ΕΜ. ΣΤΡΑΤΟΓΛΑΚΗΣ

Σημ. Διευθ. Τὸ ἀνωτέρω λαμπρὸν ποιημάτιον τοῦ πολυκλαύστου φίλου ἡμῶν Ε. Στρατογλάκη παραδίδομεν σήμερον εἰς τὴν δημοσιότητα ἐπ' αὐτῷ ἀσόμενοι ἐν ἐτέρῳ συλλογῷ χώρου σγῶροντος ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς δημοσιεύσεως καὶ ἐτέρων ἀνεκδότων ἔργων του, νὰ σχιαγραφῇσιν τὸ χρηστὸς τῆς ἐλπίδας παρασχόν, πλὴν προῶς μαρὰνθεν καλύφωλλον καὶ εὐδοκίαν τοῦ Παρνασσοῦ ἄνθος.

ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΝΗΜΗ

τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ εὐπαιδευτοῦ Ἀρχιεπισκόπου
ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ἐλέγετον

Ὡ τοῦ Θεοῦ Λεβήτα ἔμπρὸς τὸ Θεό,
Ἱερουργεῖς ὡς ἄγγελος ἐκείνου,
ἔχεις τὴν εὐωδίαν τοῦ οὐράνιου κρίνου,
Ἐστὶ πρόσωπό σου τοῦ οὐράνου τὸ ὄρατό.

Ὅταν κυττᾷς τὴ γῆ γελᾷ ἡ καρδιά μας,
Καὶ ὅταν τὴ γῆ κακὸ τὴ βασανίζῃ,
Ἐστὶ Θεὸς ζήτῃς, καὶ εὐθὺς τὴν εὐερίξει,
Ὡ! πῶς δὲν εἶσαι ζωντανὸς σιμά μας;

Πόσο οἱ πτωχοὶ λυποῦνται πῶς δὲν σ' ἔχουν,
Διὰ νὰ τοὺς κάνῃς τὴν ἐλεημοσύνην,
Ὅλημερίς τὸ χέρι σου νὰ δίνῃ,
Ἐστὶ ἀπὸ αὐτοὺς τὰ δάκρυα πάντα τρέχουν.

Ἀγκαλιὰ καὶ τὸ μνημα σου εἶναι πέτρα,
Ἐστὶ τοῦ νοῦ οἱ πτωχοὶ τὸ βλέπουν ἐμπροστά τους,
Καὶ ὡς τὸ θωροῦν συντρίβεται ἡ καρδιά τους,
Καὶ ἔμπρὸς εἰς αὐτὸ κλαίγουνε κάθε ἡμέρα.

Ἐστὶ τὸν ἄμβωνα ἐμιλοῦσες, καὶ τὸ στόμα,
Ἐβγᾶνε λόγια ἀγγελικά καὶ θεῖα,
Ποῦ ἐκάναν νὰ κλαίγῃ τὴ καρδιά,
Καὶ ὅπου εἰς τὸ νοῦ μας ἀντηγοῦνε ἀκόμα.

Ἀπὸ ψηλά, ποῦ εὐρίσκεισαι εἰς τὰ οὐράνια,
Δίνε εἰς ἡμᾶς παρηγορίας καὶ ἐλπίδες
Καὶ χύνε εὐσπλαχνικὰ γλυκαῖς ἀκτίδες
Ἐστὶ τοὺς δυστυχεῖς, ποῦ ζοῦμε εἰς τὴ μετάνοια.

Πάντα ψηλά τὸν Πλάστη παρακάλει,
Διὰ ἡμᾶς τοὺς δυστυχεῖς, ποῦ ζοῦμε τώρα,
Καὶ ἀφοῦ μᾶς ἔλθῃ τοῦ θανάτου ἡ ὥρα,
Προσεύχου ἐκεῖ διὰ τὴν ψυχὴν μᾶς πάλι.

Καὶ ὅσο καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν κόσμον θεοῦ νὰ ζοῦμε,
Καὶ ἡ μνήμη σου μαζὶ μας θεοῦ νὰ ζήσῃ,
Μοναχὰ τότε ἀπὸ ἡμᾶς θὰ σβύσῃ
Ὅταν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ χῶμα θυθισθοῦμε.

5 Ἰουνίου 1883.

ΕΛΙΣΑΒΕΤΙΟΣ ΜΑΡΤΙΝΕΓΚΟΣ.

ΕΠΙ ΤΗ ΒΑΠΤΙΣΕΙ ΤΟΥ ΒΡΕΦΟΥΣ

τοῦ φίλου τυπογράφου Σ. Καψοκεφάλου.

Α'. ΜΑΙΟΥ

Ἐάν εἶδε, ποῦ τῆς ἑμοίαςες, χρυσόφυλλο λουλουδί,
Ἡθέλησ' ἡ Πρωτομαγιά νὰ ὀνομασθῇ νου νὰ σου
Καὶ ψάλταις, εἰς τὸ Μυστήριον, συνάξει ὁλόγυρά σου
Τ' ἀηδόνια τῆς, ν' ἀρχίσουνε τ' ἀρμονικὸν τραγοῦδι.

Ἀνάδοχος καὶ λειτουργὸς εἰς τὴ δόξον σὲ βαπτίζει,
Καὶ πλέκει τὸ φωτίζει σου μὲ τὰ τραντάφυλλα τῆς
Μὲ τοῦ φίλιου τῆς τ' ἄρωμα τ' ἀγνὸν σ' ἀγομυρίζει,
Καὶ στρώνει προσκεράλι σου, κουνιά τὴν ἀγκαλιά τῆς.

Ἐστὶ τὸ περιβόλι τῆς ζωῆς, ποῦ ἠθέλησες ν' ἀνθίσῃς,
Ἡ ἀγοῦλα πᾶντ' ἀνέφελε γιὰ σένα νὰ προδᾷ νῃ
Βορῆας, χαλάει ἀπὸ ἐσὲ νὰ φεύγῃ, νὰ μακραίνῃ,
Καὶ τὴ γαλήνην τῆς νουνᾶς νὰ χαίρεισαι ὅσῳ ζήσης.

1 Μαΐου 1883.

Α. ΜΑΡΤΖΟΚΗΣ.

ΠΕΣ ΜΟΥ

Ἦές μου γιατί τὴν ψιθά
Τὴ σέρνεις ὀμπροστά,
Καὶ εἰς τ' οὐρανοῦ σου τ' ἄστρα
Σκορπίζεις συγνεφιά;

Μὴν ἔέρῃς, ποῦ τὰ κρύβεις,
Ὅπως φωτιά σκοποῦν,
Καὶ ταῖς καρδιαῖς λυπᾶσαι
Γιὰ νὰ μὴν πληγωθῶν;

Ὡ δεῖξε μου, ψυχὴ μου,
Μία μόνη σου ματιά,
Κι' ἄς λυώσω, κι' ἄς ἀνάψω
Ἐστὶ τὴ φλόγα, ποῦ σκορπᾷ.

Μὰ ἐγὼ γιατί γυρεύω
Τὰ μάτια σου νὰ ἴδω,
Ἀφοῦ μ' αὐτὰ μὲ σφάζεις
Χωρὶς νὰ τὰ θωρῶ;

Ἰούλιος, 1892.

Α. ΜΑΡΤΖΟΚΗΣ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΠΙΣΤΗ

Μὴ μὲ κυττάζῃς, ἄπιστη,
Καρδιά φαρμακωμένη,
Καὶ μὴ μοῦ κλέρτῃς τὴ ζωὴν,
Ψυχὴν ἂν ἔχῃς, κλάψε με,
Τὸ δάκρυ σου μοῦ μένει,
Παρηγοριὰ πικρὴ.

Ἐκεῖν' οἱ χρόνοι ἀπέρασαν,
Ὅπου μὲ μία ματιά σου
Μώδινες ὑπαρξί, ζωὴν,
Καὶ μ' ἀνοιγες σὰν ἄγγελος
Γλυκὰ τὴν ἀγκαλιά σου,
Γιὰ νὰ μοῦ δώσῃς τὸ φιλί.

Τώρα, φαρμάκι μῶγειναν,
Ἐστὶ στόμα τὰ φιλιὰ σου,
Φαρμάκι καὶ χολή,
Καὶ ψεύτρα πάλι ἐρχεται,
Ἡ φόνισσα ματιά σου
Νὰ μοῦ σπαράξῃ τὴ ψυχὴ.

Μὴ μὲ κυττάζῃς, ἄπιστη,
Καὶ μὴ γυρεύῃς πάλι
Νὰ ἐκπνεύσῃς τὴν πληγὴν,
Ἐστὶ λησμονιὰ, ποῦ μ' ἐθαφες
Πᾶς νὰ θαφῇς κι' ἄλλη
Κακότης ζωὴ.

Ζάκυνθος.

Δ. ΠΑΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Οι ενοχλήσεις της Κρήτης και της Κωνσταντινίδος, οι οποίες και εγένοντο

απὸ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν

καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν

ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν

ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν

ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν

ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν

ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν

ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν

ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν

ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν

ΒΙΒΛΙΑ

ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν

ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν

ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν

ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν

ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν

ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν, ὡς καὶ τὴν ἐκείνην ἐποχὴν



ΛΑΚΟΒΑΤΕΙΟΣ

ΜΙΣΕΑ ΚΑΤΑΡΤΗΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΙΣΕΑ ΚΑΤΑΡΤΗΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΟΡΟΙ «ΚΥΨΕΛΗΣ»

Ἡ συνδρομὴ τῆς Κυψέλης εἶνε ὑποχρεωτικὴ δι' ἐν ἔτος καὶ ὁρίζεται

Διὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι Φρ. 6.

» » » ταῖς χώραις τῆς ταχυδρομικῆς συμβάσεως φρ. χρυσᾶ . . . , 10

Ἀρχεται δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης οἰουδήποτε μηνός.

Πᾶσα αἵτησις ἀφορῶσα εἰς τὸ Περιδικὸν ἀποστέλλεται ἐλευθέρᾳ ταχυδρομικῶν τελῶν

Πρὸς τὸν Κ.ὸν Ὁθωνα Ρέντζον

διευθυντὴν τῆς «Κυψέλης»

Ἡ Κυψέλη ἀνταλλάσσει πρὸς πᾶσαν ἐφημερίδα ἢ περιοδικὸν δεχόμενα τὴν ἀνταλλαγὴν, ἀγγέλλουσα ἅμα αὐτὰ ἐπίσης ἀγγέλλει πᾶν διδρίον, οὗ ἀντίτυπον θέλει ἀποσταλῇ τῇ διευθύνσει.

Πᾶν χειρόγραφον ἀποσταλὲν τῇ διευθύνσει τῆς «Κυψέλης» καὶ δημοσιευθὲν ἢ μὴ δὲν, ἐπιστρέφεται.

Αἱ ἀποδείξεις τῆς «Κυψέλης» φέρουσι τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἐκδότου κ. Σ. Καψοκεφάλου. Ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ δημοσιεύεται καὶ εἰσδήποτε ἄλλη ἀγγελία ἐπὶ ἰδιαιτέρᾳ μετὰ τοῦ ἐκδότου συμφωνίᾳ.

ΒΙΒΛΙΑ.

ΚΥΨΕΛΗ Περιδικὸν σύγγραμμα ἐκδιδόμενον ἐν Ζακύνθῳ. Ἔτος Α'. φυλ. 1. Ἰανουάριος 1884. Περιεχόμενα. Τοῖς ἀναγνώσταις, ἢ Διεύθυνσις—Μουσουργοὶ καὶ Ποιηταί, ὑπὸ Μ. Μαρτζώκη—Τὰ προνόμια τοῦ Στέμματος, ὑπὸ Δ. Σωμερίτη—Παράπτωμα καὶ τιμωρία, ὑπὸ Φ. Καρρέρ.—Γεώργιος Σέρρας, ὑπὸ Σ. Δε-Βιάζη.—Τετραήμερος διαμονὴ εἰς Πάτρας, ὑπὸ Π. Χιώτου.—Ρόδων Δεσμὴς, ὑπὸ Γ. Σφήκα.—Τὸ Μειδιάμα, ὑπὸ [* *].—Ποιήσεις, Ε. Στρατουδάκη, Ε. Μαρτινέγκου, Α. Μαρτζώκη καὶ Δ. Ἑλιακοπούλου.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΤΡΥΚΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

Α1.53.41.Φ6.0034

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΗΣΟΥΡΙΟΥ